

NATIONALE
POSTCODE
LOTERIJ

www.doktersvandewereld.org

NATIONALE
POSTCODE
LOTERIJ

ALI WIL IEMAND
DIE OP ZIJN
ZENUWEN WER

ndzorg is onbetaalbaar geworden voor
100.000 anderen in Nederland.

... het recht op mondzorg: doktersvanden...

NVA
DOKTE

STRIJD VOOR HET RECHT OP GEZONDHEID

JAARVERSLAG 2019

INHOUD

PAGINA
24
START
MONDZORGCAMPAGNE

PAGINA
6
MENSEN ZONDER PAPIEREN

PAGINA
32
MENSEN AAN DE RAND
VAN DE SAMENLEVING

PAGINA
10
ACTIE EN HULP

PAGINA
40
NIET ONZE ZORG

PAGINA
44
DE TEAMS

PAGINA
40
OPERATIE GLIMLACH

VOORWOORD	4
WAT WILLEN WE?	5
WIE HELPEN WE	6
HULPVERLENING	10
IN ACTIE VOOR SOCIALE VERANDERING	16
INTERNATIONAAL	32
INTERNE ORGANISATIE	44

PAGINA
46
FINANCIEEL BELEID

PAGINA
50
TOEZICHT BESTEDING VERANTWOORDING

VOORWOORD

Als medische mensenrechtenorganisatie strijden wij al jaren voor het recht op zorg voor iedereen. En met iedereen bedoelen we ook iedereen. Dus ook de meest kwetsbaren: mensen zonder papieren, mensen zonder een dak boven het hoofd, mensen met een kleine portemonnee of mensen in andere kwetsbare posities. Dus vooral mensen die niet voor zichzelf op kunnen komen. In 2019 starten we met het nieuwe beleidsplan 'in actie voor het recht op gezondheid'. En in actie kwamen we!

We trokken net als voorgaande jaren naar de rand van de samenleving. Met bijvoorbeeld onze spreekuren op vaste locaties en in onze Zorgbussen hebben we hulp verleend op plekken waar anders niemand komt. Zoals gekraakte panden en parkeergarages waar daklozen, ongedocumenteerde migranten en uitgeprocedeerde asielzoekers zich schuilhouden.

En dankzij een extra bijdrage van de Nationale Postcode Loterij konden we in april starten met een mondzorgcampagne waarin we met een Zorgbus en een tandartsenbus het land in trokken om 1.000 gratis behandelingen te geven. En zo zagen we mensen die al meer dan 7 jaar niet bij een tandarts waren geweest, totaal in isolement leefden vanwege pijn of schaamte voor hun gebit of hun baan kwijt zijn geraakt vanwege langdurige mondklachten.

Natuurlijk vinden we dat ieder mens een eigen verantwoordelijkheid draagt voor zijn of haar eigen gezondheid. Maar de praktijk laat zien dat niet ieder mens in gelijke omstandigheden leeft. Het leven in armoede of ongezonde omstandigheden heeft grote invloed op kansen om goed voor je gezondheid te kunnen zorgen, maar ook op je toegankelijkheid van zorg. Daarom bieden we niet alleen medische hulp, maar blijven we ons ook richten op het wegnemen van knel-

punten in zorg. Dus blijven we pleiten, eisen, getuigen en verdedigen. Overal ter wereld. Ook hier in Nederland.

In 2019 hebben we verschillende acties ondernomen om hiaten in de zorg aan te kaarten en oplossingen aan te dragen. Zo kwamen we in actie voor toegankelijke mondzorg, ondersteunden wij een oproep van de Johannes Wier Stichting om tolken terug te brengen in de spreekkamer, riepen we samen met oa Amnesty International politici op om repressie in vreemdelingendetentie te stoppen, en pleitten we voor betaalbare anticonceptie.

Extra aandacht ging dit jaar uit naar de kwetsbare positie van vrouwen in Nederland met een te kleine portemonnee. Meer dan 10.000 mensen en diverse zorgverleners en organisaties steunden onze oproep voor toegankelijke anticonceptie en abortus en begin maart werden we bij de Tweede Kamer uitgenodigd om onze petitie 'anticonceptie en abortus zijn geen luxe' aan te bieden. Omdat er toch nog te vaak gedacht wordt dat het maar om een klein groepje vrouwen gaat dat geen toegang heeft tot anticonceptie kwamen we in het najaar met nieuwe acties waaronder het gratis beschikbaar stellen van 'duurdere' anticonceptie middelen zoals hormoonstaafje en spiraaltje aan 100 vrouwen. Ook sloten we aan bij de campagne "anticonceptie terug in het basispakket" van Bureau Clara Wichman en werd ons werk rond anticonceptie extra gesteund door het team van Nasty Women, die een benefiettentoonstelling organiseerden waarvan de helft van de opbrengst naar Dokters van de Wereld ging.

Ons actie-jaar van 2019 laat zien dat we het in ons hebben om te komen tot een hulpaanbod om kwetsbare mensen direct bij te staan, inzichten uit de praktijk te vertalen naar oplossingsrichtingen en aanbevelingen, én beweging te creëren bij publiek, politiek en media.

2019 was een bijzonder jaar, en ook 2020 belooft een even bevlogen en uitdagend jaar te worden. Op het moment van dit schrijven trekken onze teams er op uit om een bijdrage te leveren aan de bestrijding van Corona en steun te geven aan mensen in omgang van gevoelens van angst en onzekerheid. De impact van de Corona crisis is ernstig voor iedereen. We hebben een sturingsteam opgezet om noodzakelijk maatregelen te treffen ter beheersing van de risico's, om voortgang te bewaken van onze reguliere acties en werkzaamheden en tegelijkertijd ook de zeilen bij te zetten om vanuit de hulpverlening mensen bij te staan die uit het zicht van reguliere zorg vallen. Eens te meer wordt duidelijk hoe belangrijk zorg voor ieder mens is!

Actievoeren en in actie komen maakt dat we verschil kunnen maken. En dat werd ook in 2019 natuurlijk alleen maar mogelijk dankzij onze vrijwilligers, supporters, leden en medewerkers. Hun enorme gedrevenheid en betrokkenheid maakt dat we door blijven gaan. Onze dank is groot, ieder van jullie heeft een buitengewone prestaties neergezet wat ons vertrouwen geeft voor de tijden die nog komen gaan.

Ton Teunissen - VOORZITTER

Arianne de Jong - DIRECTEUR

WAT WILLEN WE?

Dokters van de Wereld strijdt voor het recht op zorg voor iedereen. Dat doen onze hulpverleners wereldwijd in meer dan 80 landen. Oók in Nederland.

Helaas zijn er nog steeds groepen mensen die zijn uitgesloten van zorg. Kwetsbare mensen, die daardoor nog kwetsbaarder worden. Zorg dreigt een privilege te worden. Dat vinden wij onacceptabel. Iedereen heeft recht op gezondheid. Op toegang tot zorg. Waar ook ter wereld. Dus daar zetten we ons keihard voor in.

Uitsluiting en discriminatie accepteren wij nooit. Daarom leveren we zelf zorg waar dat nodig is. Dat is het minste wat we kunnen doen: praktische oplossingen bieden, zoals medische hulp, mentale steun en een luisterend oor. Maar onze strijd is groter. Wij willen verandering op de lange termijn. Dus we blijven strijden, pleiten, eisen, getuigen en verdedigen. Overal ter wereld. Ook hier in Nederland. En we stoppen pas als iedereen gebruik kan maken van het recht op zorg.

IEDEREEN HEEFT RECHT OP ZORG.

WIE HELPEN WE

MENSEN ZONDER PAPIEREN, MENSEN ZONDER EEN DAK BOVEN HUN HOOFD, OF MENSEN IN ARMOEDE. WEGGEDUWD NAAR DE RAND VAN ONZE SAMENLEVING. DOKTERS VAN DE WERELD TREKT NAAR DIE RAND EN MAAKT HEN OPNIEUW ZICHTBAAR ELKE DAG OPNIEUW.

Het aantal daklozen is in de afgelopen 10 jaar verdubbeld. Migranten zonder verblijfspapieren hebben nog steeds onvoldoende toegang tot zorg. Bijna een half miljoen Nederlandse huishoudens leeft in armoede, en de tweedeling is in Nederland op de VS na wereldwijd het hoogst. Terwijl het aantal superrijken in de wereld stijgt, stijgt ook het aantal mensen dat de eindjes niet meer aan elkaar kan knopen, die in de problemen raken, en die steeds vaker niet meer hun weg weten te vinden naar de gezondheidszorg. Dokters van de Wereld is er voor deze mensen.

MENSEN ZONDER PAPIEREN

Volgens de laatste schatting zijn er zo'n 35.000 ongedocumenteerde migranten in Nederland. Een aantal weet de weg in de Nederlandse maatschappij goed te vinden. Zij verwerken bijvoorbeeld inkomsten door zwart werk en hebben een stabiele woonsituatie. Er zijn echter ook mensen die niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Noodgedwongen leven zij daarom op straat, in leegstaande gebouwen, of zwerven van opvanglocatie naar opvanglocatie. Vaak kunnen ze niet terug naar hun land van herkomst. Bovendien hebben mensen zonder geldige verblijfspapieren vaak geen idee waar ze terecht kunnen voor zorg. Ongedocumenteerde migranten mogen geen zorgverzekering afsluiten. Maar ze hebben wél recht op zorg. Ze lopen vaak vast als ze medische hulp nodig hebben. In onze Zorgbus bieden we basishulp, en verwijzen we ze door naar de reguliere zorg.

Joyce (29) vluchtte uit Nigeria: "Ik had veel pijn in mijn buik en bleek toen nierstenen te hebben. Ik ben naar het ziekenhuis gegaan, maar omdat ik geen zorgverzekering had, werd ik weggestuurd met een doosje pijnstillers. Via een vriendin kwam ik terecht bij Dokters van de Wereld. Dokters van de Wereld zorgde ervoor dat ik naar een goede dokter kon die mij de juiste medicatie gaf. Het gaat inmiddels iets beter met mij."

NIEUWKOMERS

Voor veel mensen is het vanzelfsprekend als je ziek bent: de huisarts bellen, een afspraak maken en langs gaan... Voor nieuwkomers (asielzoekers en vluchtelingen) is bellen naar de huisarts niet vanzelfsprekend. En al helemaal niet in een taal die zij niet spreken. Terwijl juist zij deze hulp vaak zo hard nodig hebben en behoefte hebben hun verhaal te vertellen. Vaak weten ze de weg in onze gezondheidszorg niet te vinden. Onze Zorgcafé in Amsterdam en Nijmegen is een toegankelijke plek waar nieuwkomers terecht kunnen met zorgvragen, verhalen of problemen. Dat kan gaan om hun lichamelijke of geestelijke gezondheid, of om wegwijs te worden in de Nederlandse gezondheidszorg.

Farhan (21 jaar) staat op de wachtlijst voor een operatie aan zijn been. Hij heeft veel pijn. Hij wacht al 9 maanden terwijl hem gezegd was dat hij binnen drie maanden geopereerd zou worden. Door onbekendheid met het Nederlandse zorgsysteem en vanwege een taalbarrière loopt Farhan vast en vraagt hij om hulp bij het Zorgcafé van Dokters van de Wereld. Een van onze medisch vrijwilligers neemt contact op met de huisarts en het ziekenhuis. Daar blijkt dat alle afspraken van Farhan in zijn digitale dossier staan, een systeem waar Farhan niet van op de hoogte was. Dankzij ondersteuning van onze vrijwilligers is de operatie uiteindelijk snel ingepland en is Farhan drie weken later geopereerd.

MENSEN MET EEN KLEINE PORTEMONNEE

Gezondheidszorg is geen privilege, maar een mensenrecht. Toch krijgen vooral de kwetsbaarste mensen niet altijd de zorg die zij nodig hebben. De Nationale Ombudsman, de Algemene Rekenkamer en het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) riepen in 2018 het kabinet op om meer oog te hebben voor de duizenden Nederlanders die niet de zorg krijgen die zij nodig hebben. Ruim een kwart van de vrouwen met een laag inkomen wil liever een andere vorm van anticonceptie gebruiken, maar doen dat niet vanwege de kosten. En naar schatting ruim 500.000 mensen in Nederland is mondzorg onbetaalbaar geworden. Wij zien in onze hulpverlening hiervan dagelijks de gevolgen.

Nathalie heeft geen geld voor anticonceptie: “Negen jaar geleden heb ik een Mirena spiraal laten plaatsen. Deze werd toen nog vergoed door de zorgverzekering. Deze vorm van anticonceptie beviel mij heel erg goed. Een paar jaar geleden was ik kostwinner van mijn gezin met vier kinderen, maar mijn inkomen was niet voldoende. Toen zijn er schulden ontstaan. Mijn man en ik zijn al een aantal jaar bezig met het aflossen van deze schulden, daar gaat nog steeds een groot deel van onze inkomsten naartoe. Met onze inkomsten komen we maar net rond. De spiraal had al lang vervangen moeten worden maar we hebben daar nooit het geld voor, ook al is het zo belangrijk. Vier jaar geleden had hij eruit gemeoten, maar ik heb hem nog steeds. Het geeft mij wel stress omdat hij al een tijd over datum is en dus niet meer betrouwbaar.”

Harm (60) werkt als freelance sportinstructeur en komt rond van een minimum inkomen. Harm heeft altijd een slecht gebit gehad en stamt nog van de tijd dat tandartsen geen fluoride gebruikten. Op een dag trok hij al fietsend het dopje van zijn bidonfles open en viel een van zijn voortanden uit zijn mond. Het was niet de eerste. ‘Ik werd terughoudend in het aangaan van contacten,’ zegt hij. ‘Je wordt in de klasse van tandelozen gestopt. Dan zul je ook wel geen geld hebben, iets gebruiken.’ De tandarts zorgde voor een plaatje met neptanden om het gat in zijn mond op te vullen, maar dat raakte hij kwijt. Geld voor een nieuwe heeft hij niet, en zonder kan hij zich als personal trainer niet vertonen.

MEER WETEN OVER ONS WERK VOOR
KWETSBARE MENSEN AAN DE RAND
VAN ONZE **SAMENLEVING**
www.doktersvandewereld.org

HULPVERLENING

HELAAS ZIJN ER GROTE GROEPEN IN NEDERLAND DIE NIET GOED HUN WEG WETEN TE VINDEN IN DE ZORG. WIJ KOMEN OP VOOR HEN.

Met onze Zorgbussen en spreekuren bieden we individuele hulpverlening aan ongedocumenteerde migranten. In onze Zorgcafés helpen we asielzoekers en statushouders. Ook andere kwetsbare groepen in Nederland ondervinden problemen in de toegang tot zorg, zoals dak- en thuislozen en mensen met een lage sociaaleconomische status, veelal door financiële drempels. Zo is anticonceptie voor sommige vrouwen niet goed toegankelijk, en is de mondzorg voor grote groepen Nederlanders onbetaalbaar.

DAAROM KOMEN WIJ **ZELF IN ACTIE** EN **BIEDEN WIJ HULP** DAAR WAAR NODIG

WE VERWIJZEN MENSEN NAAR DE REGULIERE ZORG

Iedereen heeft het recht om naar de dokter te gaan. Mensen mét en mensen zónder verblijfsrecht. Alleen, niet iedereen weet dat. Mensen zonder geldige verblijfspapieren hebben vaak geen idee waar ze terecht kunnen. Ze mogen geen zorgverzekering afsluiten. Hierdoor, maar ook door bijvoorbeeld angst om gearresteerd te worden, lopen ze vaak vast als ze medische hulp nodig hebben. Ze weten niet wat hun rechten zijn en hoe de gezondheidszorg in Nederland werkt. Met onze spreekuren en zorgbussen (mobiele spreekkamers) bieden we in Amsterdam, Den Haag en Rotterdam individuele hulpverlening aan ongedocumenteerde migranten.

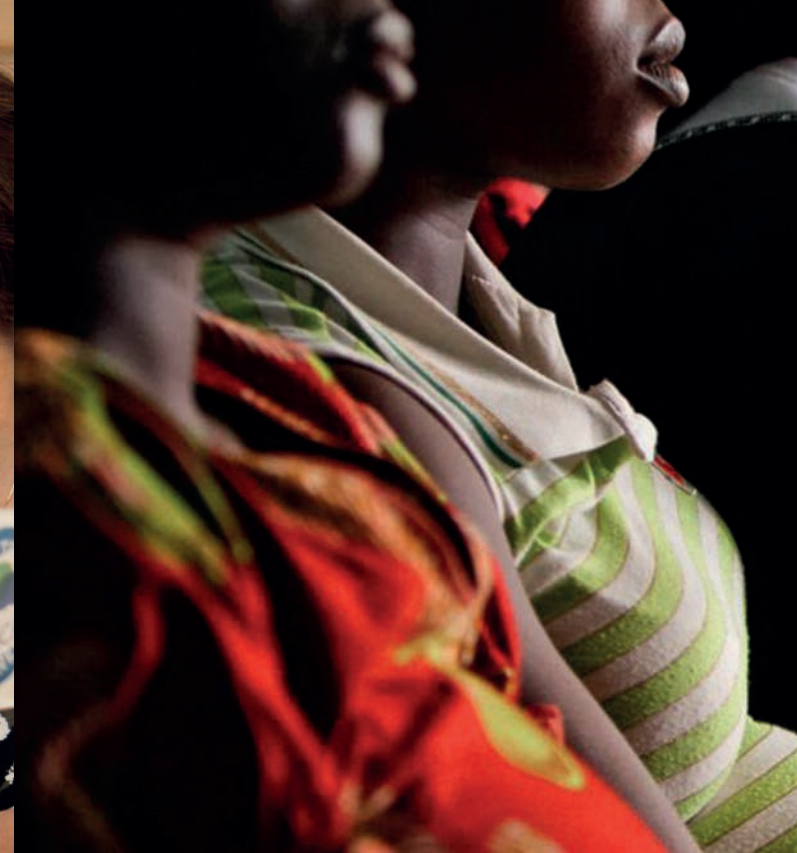
WE TREKKEN NAAR DE RAND VAN DE SAMENLEVING

Met onze spreekuren en onze Zorgbussen kunnen we hulp verlenen op plekken waar anders niemand komt. Zoals geïsoleerde panden en parkeergarages waar ongedocumenteerde migranten en uitgeprocedeerde asielzoekers zich schuilhouden. De spreekuren worden gehouden door artsen die zich vrijwillig inzetten. Zij geven voorlichting en advies, en verwijzen indien nodig door naar de reguliere zorg. Ook worden in de zorgbussen middelen verstrekt zoals pijnstillers, mondzorgartikelen, condooms en zwangerschapstesten. We helpen mensen zoals Sam. Hij loopt al lange tijd met ernstige kiespijn. Als ongedocumenteerde migrant heeft hij geen toegang tot mondzorg. Vanwege zijn situatie komt hij in de praktijk niet in aanmerking voor 24-uursopvang. Door de pijn en de nachtelijke kou slaapt hij slecht. Wekelijks komt Dokters van de Wereld op plekken waar mensen als Sam schuilen. Wij steunen hen met onder andere met pijnbestrijding.

HULP BIJ PSYCHISCHE KLACHTEN

Psychosociale problemen bij nieuwkomers hebben vaak te maken met traumatische ervaringen die mensen hebben opgelopen tijdens de reis, de situatie waarvoor ze gevlucht zijn, de onzekerheden over achtergebleven familieleden en de sociaal-maatschappelijke situatie waarin zij hier zijn beland. Vaak leven ze in een sociaal isolement.

Op onze psychosociale spreekuren zien we veel mensen met stressklachten en slaapproblemen. Daarnaast komen we ook vaak posttraumatische stressklachten of verslavingsproblematiek tegen. Onze vrijwilligers, psychologen en artsen met een ggz-achtergrond bieden psychische ondersteuning en een luisterend oor. En indien nodig verwijzen wij door naar de reguliere GGZ.

LAAGDREMPelige STEUN IN HET ZORGCAPÉ

Ook in onze Zorgcafés in Nijmegen en Amsterdam kunnen nieuwkomers psychische ondersteuning krijgen. Het Zorgcafé is een toegankelijke plek waar nieuwkomers terecht kunnen bij psychosociale ondersteuners (PSO'ers): artsen, verpleegkundigen en psychologen die intensief samenwerken met tolken Farsi, Arabisch en Tigrinya. Allen werken op vrijwillige basis. Elke nieuwkomer kan er binnenlopen. Zodat mensen in kwetsbare situaties de persoonlijke hulp krijgen die ze nodig hebben.

WEGWIJS IN HET NEDERLANDSE GEZONDHEIDSSYSTEEM

Voor iedereen die in een nieuw land gaat wonen is het een hele klus om te wennen, en te leren hoe alles werkt. Zeker zoiets als de lokale gezondheidszorg verschilt per land. Voor nieuwkomers (asielzoekers en statushouders) is de gezondheidszorg in Nederland ingewikkeld. Mensen weten niet waar ze terecht kunnen met gezondheidsklachten. Ook blijkt er behoefte te zijn aan contact met een vertrouwenspersoon. Ons Zorgcafé is een plek waar nieuwkomers terecht kunnen met problemen of met vragen over hun gezondheid en de gezondheidszorg in Nederland.

Ook geven wij groepsvoorlichting bij kerken, moskeeën en bij migrantenorganisaties.

SEKSUEEL REPRODUCTIEVE GEZONDHEID

Veel vrouwen met een laag inkomen gebruiken geen anticonceptie omdat zij dit niet kunnen betalen. Of zij willen liever een andere vorm van anticonceptie gebruiken, maar de kosten daarvan zijn te hoog. In 2019 hebben wij campagne gevoerd voor toegankelijke anticonceptie voor iedereen. Anticonceptie wordt vanaf 21 jaar niet vergoed vanuit het basispakket, met als gevolg dat veel vrouwen niet de anticonceptie kunnen gebruiken die ze willen. Vrouwen zonder verblijfspapieren hebben het extra moeilijk. Daarom houden we speciale anticonceptiesprekuren voor ongedocumenteerde vrouwen. We geven voorlichting over ongewenste zwangerschappen en het voorkomen daarvan.

MONDZORG

Ruim 500.000 mensen in Nederland kunnen niet naar de tandarts omdat dit te duur voor hen is. Wij zien hier dagelijks de nadelen van. Rotten tanden, bloedend tandvlees en heftige pijn, met alle gevolgen van dien. Dit vinden wij onacceptabel. Iedereen moet toegang hebben tot gezondheidszorg. En dus ook naar de tandarts kunnen. Daarom hebben we een mondzorgcampagne gelanceerd. Met steun van de Nationale Postcode Loterij gaven we in 2019 bijna 1.000 gratis mondzorgbehandelingen. Van april tot juli trokken we met een karavaan

van tandartsbussen door heel Nederland om mensen te behandelen. De aftrap was bij de Voedselbank in Waddinxveen, daarna reden we door naar Amsterdam, Nijmegen, Groningen, Rotterdam en Den Haag.

ISABEL STRIK IS PSYCHOLOOG EN WERKT SINDS EEN JAAR ALS VRIJWILLIGER OP HET PSO-SPREEKUUR.

“Naast mijn werk als psycholoog, waarbij ik vooral Nederlandse cliënten behandel, zocht ik naar verdieping op een ander vlak. Tijdens mijn werk bij Dokters van de Wereld help ik ongedocumenteerde migranten. Een kwetsbare groep die vaak geen zorgverzekering heeft. Deze groep wordt meestal van het kastje naar de muur gestuurd en kan nergens heen. Dokters van de Wereld is een belangrijke schakel naar de GGZ. Mensen komen met veel uiteenlopende klachten op het spreekuur. Sommigen hebben echt heftige, aan trauma gerelateerde problematiek. We verwijzen dan door naar een specialist voor een behandeling. Anderen komen op het spreekuur als ze ondersteuning nodig hebben op psychisch gebied. Zij zijn dan erg geholpen als ze alleen al hun verhaal kwijt kunnen en advies krijgen, over slaapproblemen bijvoorbeeld.

Door de pso-spreekuren krijgen ongedocumenteerde migranten meer inzicht in zichzelf. Dit zijn ze soms kwijtgeraakt door heftige ervaringen in het verleden. Soms kunnen we een stukje van die heftige pijn verlichten, dat is ontzettend waardevol. Soms schamen ze zich voor hun klachten of snappen ze niet waarom ze zich bijvoorbeeld bang of depressief voelen. Als ik dan uitleg dat dit normaal is na wat ze hebben meegemaakt, geeft dat wat rust. We kunnen met deze spreekuren écht iets bijdragen. Laatst kwam een van de cliënten langs met een grote schaal Surinaamse hapjes, als dank voor onze hulp. Dat geeft veel voldoening. Naast het luisterend oor, het advies en de oefeningen die we met deze doelgroep doen, nemen we echt de tijd om hen door te verwijzen zodat ze op de goede plek terecht komen. Dat vind ik belangrijk.”

IN ACTIE VOOR SOCIALE VERANDERING

DOKTERS VAN DE WERELD GETUIGT

In 1980 is in Frankrijk Dokters van de Wereld/Médecins du Monde opgericht door een groep bevlogen artsen. Zij hadden een duidelijk doel voor ogen: hulp bieden op plekken waar anderen niet komen en getuigen van mensenrechtenschendingen: op basis van wat wij in de praktijk zien, getuigen wij van schendingen van het recht op gezondheid.

Vandaag de dag zijn wij nog steeds een organisatie met een duidelijk mensenrechtenperspectief en care & bearing witness, hulpverleners en getuigen, en de strijd voor het recht op gezondheid voor iedereen zijn de kern van ons werk.

Abeo is eind twintig, ongedocumenteerd, en heeft last van zijn longen. Eerst gewoon een beetje, maar naarmate hij langer buiten leeft steeds meer. Deze winter had hij koorts, en hoestte hij meer dan daarvoor. We spraken hem terwijl hij wachtte op de Zorgbus. Hij vertelde dat hij het liefst zelf de zorg in zou gaan: hij wil verpleger worden, naar school en aan het werk.

Mohamed, een van onze artsen: "Ik bezoek nu twee en een half jaar vluchtlocaties waar ongedocumenteerden schuilen. Deze plekken waren stuk voor stuk tochtig, vochtig, en koud. In de winter zien we veel mensen met infectieziekten, mede omdat mensen dan dicht opeen slapen in tentjes en dergelijke".

Diouf is een van onze patiënten van de Zorgbus. Hij vertelde over zijn liefde voor koken en hoe hij dat nu mist. Hij leeft op straat en probeert er, net als zoveel anderen, het beste van te maken. Aan veerkracht geen gebrek. Wel aan warmte, stromend water en hygiëne. Daarom boden we in 2019 aan dakloze ongedocumenteerden zoals Diouf zorg en hulp en strijden we voor toegang tot goede opvang en zorg voor iedereen.

DOKTERS VAN DE WERELD SPREEKT ZICH UIT

We klagen mensenrechtenschendingen, inbreuken op de menselijke waardigheid en andere wantoestanden aan en gaan de discussie aan met de politieke verantwoordelijken, zorgverleners, instanties en andere betrokkenen.

Anticonceptie toegankelijk voor iedereen

In september hebben wij onderzoek laten doen door Peil.nl waaruit bleek dat 27% van de vrouwen met een beneden modaal inkomen liever andere anticonceptie wil gebruiken en dat de kosten de belangrijkste drempel vormen. Dokters van de Wereld vindt dat alle vormen van anticonceptie voor iedereen, ongeacht iemands portemonnee, toegankelijk moeten zijn. Daarom roepen wij de politiek op om financiële barrières die bestaan voor anticonceptie weg te nemen. Op donderdag 17 oktober bezocht PvdA-kamerlid Lilianne Ploumen ons anticonceptiesprekkuur in Amsterdam Zuid-oost. En op 26 september, Wereld Anticonceptie Dag, riepen wij met 11 andere organisaties alle politieke partijen op om anticonceptie kosteloos voor iedereen beschikbaar te maken.

Toegang tot zorg

Dokters van de Wereld strijdt voor universele toegang tot gezondheidszorg. Helaas zien wij in de dagelijkse praktijk barrières rond het recht op gezondheid en de toegang tot zorg. Daarom ondersteunden wij in 2019 de oproep van de Johannes Wier Stichting om tolken terug te brengen in de spreekkamer. Ook hebben we aan de bel getrokken over de toegang tot de huisarts voor ongedocumenteerde migranten, omdat deze groep grote moeite bleek te hebben met het vinden van een huisarts. We maakten een start met het voorlichten van co-assistenten en we verspreidden via de Huisartsenkring een brief onder huisartspraktijken in Amsterdam.

1000 gratis tandartsbehandelingen tijdens Mondzorgcampagne

Dokters van de Wereld gaf met steun van de Postcode Loterij duizend mondzorgbehandelingen aan mensen die anders écht geen toegang hebben tot de tandarts. Met een mobiele tandartspraktijk reisden we naar Waddinxveen, Rotterdam, Amsterdam, Nijmegen, Den Haag en Groningen. Met onze

campagne 'Kiezen voor elkaar' strijden wij voor toegang tot mondzorg voor iedereen. Maar ook om de aard en omvang van de problematiek beter inzichtelijk te maken. We sloten een alliantie met straattandartsen, tandartsopleidingscentra en belangenorganisaties, om zo zelf tandzorg te organiseren voor uiteenlopende kwetsbare groepen. Daarnaast pleitten we voor een structurele oplossing die voorziet in betaalbare preventieve en acute mondzorg voor iedereen.

Meer informatie over de Mondzorgcampagne vind je op pagina 24.

Dokters van de Wereld roept politici op repressie in vreemdelingendetentie te stoppen

Wij maken ons grote zorgen om mensen in vreemdelingendetentie. Vanuit ervaringen in de ggz en de forensische psychiatrie weten we dat meer repressie bij mensen met probleemgedrag juist averechts werkt. Daarom riepen we ook in 2019 politici op om te zoeken naar manieren om het risico op ingrijpende incidenten te voorkomen. Al jaren pleit Dokters van de Wereld er voor dat gezondheid een belangrijke rol gaat spelen voor politici en beleidsmakers in wetgeving rondom vreemdelingendetentie en in de uitvoering ervan. Wij werken hierin samen met Stichting LOS - Meldpunt Vreemdelingendetentie en Amnesty International. Gezamenlijk brachten wij meerdere rapporten en notities uit.

INTERNATIONAAL HUMANITAIRE STEUN PALESTINA

De 17-jarige Palestijnse hulpverlener Sajed Mizher werd op 27 maart doodgeschoten door het Israëlische leger terwijl hij gewonden verzorgde. Op het moment van zijn gewelddadige dood was Sajed Mizher door zijn kleding duidelijk herkenbaar als hulpverlener. Hij was werkzaam bij onze partnerorganisatie Palestinian Medical Relief Society (PMRS). Eerder werden de Palestijnse hulpverleners Musa Abu-Hassanin, Razan Al-Najjar en Abdallah Al-Qutati gedood in de Gazastrook. Dokters van de Wereld, de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), Human Rights Watch en andere internationale organisaties hebben de aanval scherp veroordeeld.

In oktober ondersteunde Dokters van de Wereld een Nederlandse lobbytour voor Medecins du Monde en twee van haar partnerorganisaties, Yesh Din and PNGO. Yesh Din is een Israëlische organisatie die actief is in Israël en de Westbank, en de Palestinian Non-Governmental Organizations Network (PNGO) is een netwerk van 135 nationale NGOs die actief zijn in de Westbank en Gaza.

Dokters van de Wereld roept de Internationale gemeenschap op gezondheidswerkers beter te beschermen

Nu de wereld geconfronteerd wordt met enkele van de ergste humanitaire crises in decennia, zijn hulpverleners zelf steeds vaker doelwit van geweld. In 2018 werden minstens 167 gezondheidswerkers gedood en zeker 710 hulpverleners raakten gewond. Dat bleek uit een nieuw rapport van de Safeguarding Health in Conflict Coalition, waar Dokters van de Wereld onderdeel van is. Deze coalitie riep op 15 mei de internationale gemeenschap op om gezondheidswerkers en gezondheidsdiensten beter te beschermen. Het rapport bevat aanbevelingen en toont ook voorbeelden van vooruitgang. De coalitie gaat door om via internationale organisaties en de publieke opinie druk uit te oefenen op staten en andere actoren in gewapende conflicten. Zodat hulpverleners hun werk kunnen doen.

INTERNATIONALE NGO'S VEROORDELEN DE AANSLAGEN EN GEVECHTEN IN JEMEN

Dokters van de Wereld veroordeelde samen met verschillende collega-organisaties het geweld in Jemen. In maart wer-

den bij bombardementen 22 burgers gedood, onder wie twaalf vrouwen en tien kinderen, en raakten tientallen mensen gewond. We riepen samen met onder andere Save the Children, WarChild en Oxfam alle partijen bij het conflict op om de vijandelijkheden onmiddellijk te staken, en wij riepen de internationale gemeenschap op om te zorgen voor een onafhankelijk onderzoek.

LEFT BEHIND: THE STATE OF UNIVERSAL HEALTH COVERAGE IN EUROPE

In 2019 publiceerde het Medecins du Monde-netwerk het rapport Left Behind: the state of universal health coverage in Europe. Het rapport geeft een solide analyse van de gezondheidssituatie van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen in Europa die meestal niet worden meegenomen in de officiële statistieken. Het rapport geeft aanbevelingen aan de Europese Commissie en EU-lidstaten en wijst de partijen op hun verplichtingen om zorg te verlenen en dat gezondheid een recht is.

14 HULPORGANISATIES WAARSCHUWEN VOOR HUMANITAIRE CRISIS IN NOORDOOST-SYRIË

In oktober waarschuwde Dokters van de Wereld samen met een aantal andere hulporganisaties voor het gevaar voor burgers en humanitaire hulpverlening in Noordoost-Syrië, na de start van een nieuwe militaire operatie in dit gebied. Naar schatting 450.000 mensen lopen gevaar, onder wie meer dan 90.000 ontheemden. Samen met 13 andere hulporganisaties drongen wij er bij de partijen in het conflict op aan het internationaal humanitair recht volledig te respecteren en zich te onthouden van het gebruik van zware wapens in bevolkte gebieden.

DOKTERS VAN DE WERELD VOERT ACTIE VOOR VERANDERING

We blijven niet stil toekijken maar stropen zo het nodig is de mouwen op en komen in actie voor het recht op zorg

Dringende oproep van Dokters van de Wereld aan Tweede Kamer 'Anticonceptie en Abortus zijn geen luxe'

Dokters van de Wereld pleit voor het recht op anticonceptie en abortus voor iedereen. Uit een onderzoek van Peil.nl in opdracht van Dokters van de Wereld bleek dat 8% van de Nederlandse vrouwen wel eens geen anticonceptie koopt vanwege geldgebrek. Daarom boden wij de Tweede Kamer op 5 maart de petitie 'anticonceptie en abortus zijn geen luxe' aan. Deze was ondertekend door meer dan 10.000 mensen, diverse zorgverleners zorgverleners en organisaties als Rutgers, de Landelijke Huisartsen Vereniging en het Nederlands Genootschap van Abortusartsen.

100 Spiraaltjes

Ruim een kwart van de vrouwen met een laag inkomen wil liever een andere vorm van anticonceptie gebruiken. De kosten van anticonceptie zijn de belangrijkste drempel, zo bleek uit onderzoek dat Dokters van de Wereld in september liet uitvoeren. De pil is een veelgebruikt middel, maar de voorkeur kan uitgaan naar een ander, duurder middel zoals een spiraaltje als deze beter aansluit bij de persoonlijke situatie van de vrouw. Maar een spiraaltje kost rond de 150 euro, en dat is voor sommige vrouwen een te hoog bedrag om in één keer te kunnen betalen. Daarom kwam Dokters van de Wereld in actie en hebben we kosteloos 100 spiraaltjes verstrekt aan vrouwen die dat zelf niet konden betalen. Met deze actie wilden we de financiële barrières voor anticonceptie agenderen en de politiek oproepen om in actie te komen.

Dozen met spiraaltjes op ons kantoor

Benefiettentoonstelling Nasty Woman schenkt € 10.000 aan Dokters van de Wereld

Op 8 december 2019 opende in De Balie in Amsterdam de benefiettentoonstelling van Nasty Women, met kunst tot 250 euro van oa Humberto Tan, Sylvana Simons, Airco Caravan en Tinkebell. Uiteindelijk leverde deze actie meer dan 20.000 euro op, waarvan de helft was bestemd voor het anticonceptiespreekuur voor ongedocumenteerde vrouwen in Amsterdam Zuidoost van Dokters van de Wereld.

NIET ONZE ZORG

Medio 2019 lanceerden we de corporate campagne NIET ONZE ZORG. Met deze campagne willen we laten zien dat we strijden voor het recht op zorg. Dat het onze overtuiging is dat iedereen recht heeft op gezondheid. En dat geen moreel oordeel en geen ideologie ons kunnen beletten een persoon te helpen die het nodig heeft, ongeacht hun manier van handelen, leven, denken. Het is dus NIET ONZE ZORG wie je bent of waar je vandaan komt, of je verblijfspapieren hebt of dat je geen geld hebt voor de dokter of tandarts. Ieder mens heeft recht op zorg. Dus helpen we. En blijven we strijden voor het recht op zorg voor iedereen.

Ook onze Franse en Spaanse collega's lanceerden in het najaar een vergelijkbare campagne.

Dokters van de Wereld roept met 'Hart boven Hard' Nederlanders op te stemmen voor verbinding

Dokters van de Wereld sloot zich aan bij Hart boven Hard, een brede coalitie van organisaties, die begin 2019 de handen ineen sloeg en opstonden voor vrede, mensenrechten en gelijke kansen, en een samenleving waar discriminatie en uitsluiting actief worden bestreden. Onder de naam 'Hart boven Hard' riepen we het publiek op om een manifest te ondertekenen en bij de Europese verkiezingen op 23 mei 2019 te stemmen tegen verdeling en voor gelijkheid en solidariteit.

INTERNATIONAAL

Overwinning: Novartis trekt patent op peperduur kankermedicijn in

In november heeft Novartis, een Zwitserse bedrijf dat geneesmiddelen produceert, beslist om één van zijn patenten op Kymriah (een gentherapie tegen kanker) in te trekken, na een klacht van het internationale netwerk van Dokters van de Wereld. Samen met Public Eye dienden we een klacht in bij het Europese Octrooibureau tegen een patent voor Kymriah®, een gentherapie voor kanker van Novartis.

Eind november 2019 kondigde Novartis aan het patent zelfstandig in te trekken. Dit is een historische en belangrijke stap in een eerlijke toegang tot medicatie.

Yemen can't wait

Dokters van de Wereld voert al jaren campagne voor de bescherming van de levens van burgers in Jemen. Met de campagne #YEMENCANTWAIT vroegen we samen met 7 andere internationale en Jemenitische organisaties, zoals Oxfam en WarChild, de internationale gemeenschap te stoppen met de wapenverkoop aan Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten.

2019

ZORGRECHT

13 spreekuren per week op 31 locaties in 3 steden: Amsterdam, Rotterdam en Den Haag

jaarlijks **90** vrijwilligers actief (chauffeurs, voorlichters, medici, psychologen)

3.094 individuele consulten in 2 zorgbussen en via de telefonische helpdesk

informer en beïnvloeding van beroepsgroepen en overheid

47 anticonceptie-consulten

1554 consulten op de bus

416 PSO consulten

1540 consulten via de helpdesk

ZORGCAFÉ

In totaal hebben we **22** groepsvoorlichtingen georganiseerd waaraan **236** mensen hebben deelgenomen.

In Boost hebben we **19** groepsvoorlichtingen gegeven en **206** mensen bereikt:

10 tijdens info-cafés waarmee we **113** personen bereikt hebben

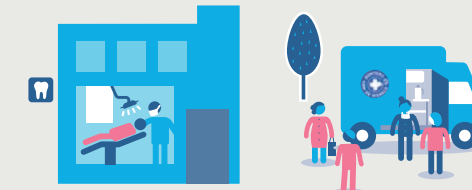
9 tijdens vrouwencafés waarmee we **93** personen bereikt hebben.

In Nijmegen zijn **3** groepsvoorlichtingen over mondzorg gegeven waarmee we **30** mensen bereikt hebben.

MONDZORG

522 mensen behandeld die in armoede leven, waaronder mensen met schulden, dak- en thuislozen en ongedocumenteerden

74 vervolgbehandelingen gegeven door 'Friendly Networks' en straattandartsen

476 gaatjes gevuld
277 tanden getrokken
125 gebitten gereinigd

Meer over Mondzorg op pagina 24.

CAMPAGNE UITGELICHT

Kiezen voor Elkaar

Voor ruim 500.000 mensen in Nederland is mondzorg onbetaalbaar geworden. Wij zien dagelijks de gevolgen hiervan: rotte tanden, bloedend tandvlees of heftige pijn – en alle gevolgen van dien. Dat vinden wij onacceptabel. Iedereen moet toegang hebben tot gezondheidszorg, dus ook tot mondzorg.

Daarom hebben we met steun van de Nationale Postcode Loterij in 2019 bijna duizend gratis mondzorgbehandelingen gegeven aan mensen die anders écht geen toegang hebben tot de tandarts. Mensen die vanwege geldgebrek niet naar de tandarts konden en rondliepen met vaak ernstige klachten.

Voor de selectie van deze patiënten hebben we samen gewerkt met organisaties die hulp bieden aan kwetsbare doelgroepen in ons land. Met de Mondzorgkaravaan gingen we het hele land door. We zijn gestart bij de Voedselbank in Waddinxveen, we bezochten de Schuldhulpverlening in Amsterdam en organisaties die hulp bieden aan dak- en thuislozen en ongedocumenteerden in Rotterdam, Nijmegen, Den Haag en Groningen.

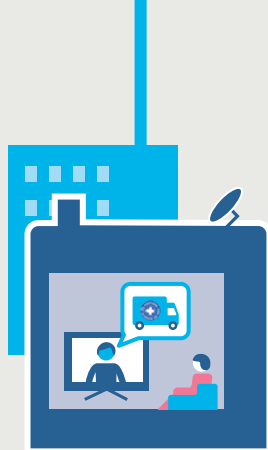
Naast dat we veel mensen een gratis tandartsbehandeling hebben kunnen geven, hebben we de campagne gebruikt om data te verzamelen en veel publiciteit te maken om dit grote probleem zowel publiek als politiek op de agenda te zetten.

Directeur Arianne de Jong: “Wij hebben mensen gezien die niet meer kunnen slapen of eten van de pijn. En zelfs dertigers die al hun tanden laten trekken en een kunstgebit nemen, om de hoge kosten van tandartsbehandelingen te voorkomen. Het is vreselijk schrijnend dat noodzakelijke behandelingen voor zo'n half miljoen mensen in ons land onbetaalbaar zijn.”

De data en de verhalen die we in 2019 verzameld hebben, bundelen we in rapport die we samen met een petitie 2020 aanbieden aan de minister van Volksgezondheid. Arianne de Jong: “Wij vinden dat iedereen naar een tandarts moet kunnen gaan, zeker bij acute problemen, ongeacht de portemonnee. Toegang tot zorg is een mensenrecht, géén privilege! Hier zit duidelijk een enorm gat in ons mondzorgsysteem.”

Anthony (34) was 16 jaar toen hij uit Sierra Leone naar Nederland kwam. Sindsdien heeft hij overal en nergens gewoond. Ook nu heeft hij geen vaste woonplek. Inmiddels is zijn verblijfsvergunning verlopen, maar om veiligheidsredenen wil hij niet terug naar Sierra Leone. Anthony voelt zich somber en heeft niets te doen. Via een steunorganisatie werd hij aangemeld bij de mondzorgbus van Dokters van de Wereld. Dit is heel belangrijk voor hem. Sinds een paar weken heeft hij last van twee kiezen in zijn bovenkaak, waardoor hij niet goed kan eten en veel pijn heeft. Maar geld voor de tandarts heeft hij niet.

7.2 miljoen mensen bereikt via publiekscampagne en ca. 24.000 petitie ondertekenaars

Mobiele tandarts zoekt arme patiënten op vanwege 'onbetaalbare mondzorg'

Mobiele tandarts behandelt duizend armen

Gratis tandartsbehandeling voor dertig Waddinxveners

Duizend gratis mondzorgbehandelingen voor mensen die het écht nodig hebben

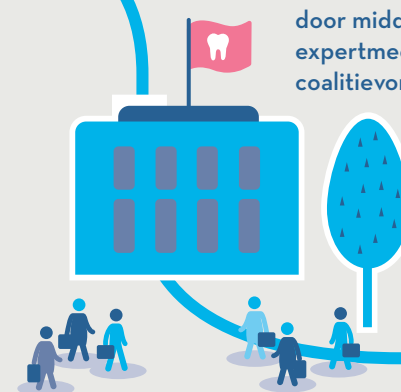
Gratis tandartsbehandeling voor 1000 mensen die het niet kunnen betalen

Mobiele tandarts behandelt komende maand duizend arme patiënten

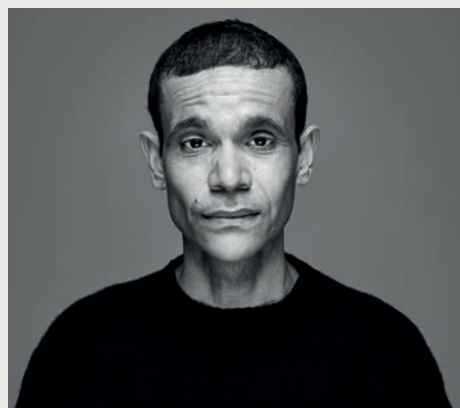
De krachten bundelen

door middel van een expertmeeting en coalitievorming

Actie voeren

richting politiek en de petitie aanbieden

Jolanda van der Weert kon jarenlang door pijn in haar mond bijna niet eten. Zelfs buiten lopen in de wind zorgde voor hevige zenuwpijn. Dankzij Dokters van de Wereld kon Jolanda naar de tandarts: "Ik kan nu eindelijk weer voluit lachen. Hoef niet bang te zijn als ik mensen aankijk. Ik kom ook veel meer buiten. Voorheen ga je uit schaamte niet naar buiten. Ik kan fatsoenlijk eten. Gewoon weer mijn broodjes, gewoon vlees. Warm drinken. Ik kan nu gaan solliciteren zonder dat ik bang hoef te zijn afgewezen te worden op mijn uiterlijk."

DOKTERS VAN DE WERELD LICHT VOOR

Media

Door snel in te spelen op ontwikkelingen in binnen- en buitenland konden de directeur en woordvoerders van Dokters van de Wereld regelmatig media te woord staan. In 2019 gaven zij tientallen radio- en televisie-interviews. Naast de interviews werd Dokters van de Wereld aangehaald in diverse korte en langere nieuwsartikelen in kranten en online door lokale, regionale en nationale media. Met name de mondzorgcampagne, die medio april startte, zorgde voor zeer veel aandacht in media zoals het NOS Journaal, RTL Nieuws, SBS Hart van Nederland, diverse radiostations en vele kranten. Andere onderwerpen waarmee Dokters van de Wereld in het nieuws kwam: onze hulpverlening aan ongedocumenteerden, onze acties op het gebied van anticonceptie, de oorlog in Syrië en de aanvallen op hulpverleners in oorlogsgebieden.

Voorlichting aan asielzoekers en vluchtelingen

In 2019 organiseerden we in de Zorgcafés in Amsterdam en Nijmegen 22 groepsbijeenkomsten die werden bijgewoond door 236 mensen. Tijdens deze voorlichtingsbijeenkomsten kwamen thema's als mondzorg, geestelijke gezondheidszorg en seksuele- en reproductieve gezondheid aan de orde.

Voorlichting aan ongedocumenteerde migranten

We helpen mensen zonder verblijfspapieren via spreekuren, een telefonische helpdesk en groepsvoorlichting om hun zelfredzaamheid binnen de Nederlandse gezondheidszorg te vergroten. Daarnaast bemiddelen we tussen zorginstaties en ongedocumenteerde patiënten. Tijdens groepsbijeenkomsten lichten we ongedocumenteerde migranten voor over hun rechten. En bieden we presentaties aan over gezondheids-thema's zoals toegang tot gezondheidszorg, mondzorg en voorlichting over seksueel reproductieve gezondheid. In Amsterdam gaven we afgelopen jaar voorlichting aan 562 ongedocumenteerde migranten van Antilliaanse, Surinaamse, Ghanese en Nigeriaanse afkomst. We gaven deze voorlichtingen op verschillende locaties, zoals kerken, moskeeën, bij steunorganisaties, buurthuizen, huisartsenpraktijken en congressen.

Voorlichting aan zorgprofessionals

Ook in 2019 gaven we voorlichting aan zorgprofessionals en niet-medische hulpverleners over de mogelijkheden van het verlenen van zorg aan ongedocumenteerde migranten. Tijdens landelijke congressen, zoals het WES congres en LOVAH congres in Rotterdam, bereikten we met voorlichtingen 556 zorgverleners, onder wie huisartsen, ziekenhuismedewerkers, doktersassistenten, begeleiders en buddy's.

WEBSITE BEZOEKERS	ONLINE NIEUWSBRIEF ONTVANGERS	FACEBOOK VOLGERS	LINKEDIN VOLGERS	TWITTER VOLGERS	INSTAGRAM VOLGERS
2018: 48.548 2019: 115.180	2018: 6.137 2019: 9734	2018: 14.158 2019: 21.604	2018: 937 2019: 1.268	2018: 958 2019: 996	2018: 258 2019: 635

Social media en website

Dokters van de Wereld is actief op Facebook, Twitter, Instagram en LinkedIn. We hebben met name op Facebook een groot bereik en hebben stappen gezet om Instagram verder te ontwikkelen. Met het groeiende aantal likes op Facebook

steeg Dokters van de Wereld eind 2019 naar de 88e plaats van de Facebook Top 250 van goede doelen. Het aantal volgers op Twitter groeide in 2019 licht en het aantal Instagram-volgers verdubbelde.

Poetsinstructies & mondverzorging

In alle steden waar we tijdens de Mondzorgcampagne met onze Mondzorgkaravaan zijn geweest, gaven we poetsvoorlichting. Ook gaven we voorlichting aan ouders over de mondverzorging van hun kind en zijn deze ouders er op geweest dat kinderen tot 17 jaar via de basisverzekering gratis naar de tandarts kunnen. In Waddinxveen werd voorlichting gegeven aan gezinnen die afhankelijk zijn van de Voedselbank. In Amsterdam Noord stonden we met een stand bij Stichting Doras en gaven we voorlichting aan mensen die

schuldhulpverlening krijgen. In Nijmegen bezochten we Stichting GAST en richtten we ons op ongedocumenteerde migranten en dak- en thuislozen. En in Rotterdam waren we te gast tijdens de Make my Day-verwendag voor cliënten, waar we voorlichting gaven aan dak- en thuislozen. Buiten de Mondzorgkaravaan is er via vrijwilligers van ons Outreach-programma poetsvoorlichting gegeven aan ongedocumenteerden in Den Haag tijdens de Gezondheidsmarkt. In Amsterdam gebeurde dit in het Wereldhuis.

DOKTERS VAN DE WERELD WERFT FONDSSEN

Zonder geld kan Dokters van de Wereld niet werken aan een betere wereld. Daarom werft Dokters van de Wereld actief fondsen bij particulieren, bedrijven, overheden en familie-fondsen en stichtingen.

Dokters van de Wereld gaat zorgvuldig om met elke euro om zoveel mogelijk mensen noodzakelijke zorg te kunnen bieden. Dokters van de Wereld heeft het predicaat 'erkend goed doel' van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF).

PARTICULIEREN

Dokters van de Wereld wil een zo groot mogelijk verschil maken in de strijd voor het recht op zorg voor iedereen. Daarvoor is verbinding van onze organisatie met supporters een belangrijke voorwaarde. We vragen daarom onze supporters ons te steunen door hun stem te laten horen, en door tijd en/of geld aan ons te doneren.

Steeds meer particulieren in Nederland steunen Dokters van de Wereld met een donatie of periodieke gift. Deze groei is vooral te verklaren door een stijging van het aantal structurele donateurs die zijn geworven via face-to-face acties.

Onze achterban informeren we via mailingen, zowel per post als online, met berichten op onze website en door onze sociale media.

ONLINE FONDSSENWERVING

Digitale kanalen zijn steeds belangrijker, vooral om een jonger publiek te bereiken. Dankzij een scherpe online marketingstrategie en investeringen in online communicatie zijn ook de inkomsten uit eenmalige online donaties gestegen in 2019.

BEDRIJVEN, OVERHEDEN, FONDSSEN EN STICHTINGEN

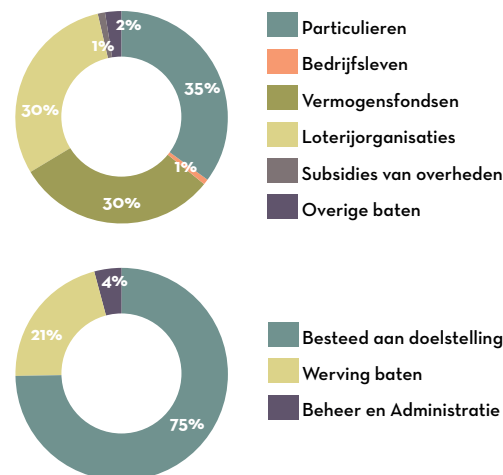
In 2019 ontvingen we voor onze projectactiviteiten verschillende donaties van particuliere stichtingen, bedrijven, religieuze, vermogens- en verzekeringsfondsen. Voor deze fondsen gelden de verantwoordings-eisen zoals vastgelegd in de donorcontracten. De meeste donoren hebben als vereiste één of meerdere voortgangsrapportages per jaar te ontvangen. Voor enkele donoren worden ook projectevaluaties en/of financiële audits uitgevoerd. Wij danken al onze donoren en sponsors voor hun waardevolle (financiële) ondersteuning.

KWALITEIT FONDSSENWERVING

Dokters van de Wereld hecht veel waarde aan het CBF-keurmerk. Onze werkzaamheden voeren we conform de eisen van het reglement uit. Ook hanteren we de gedragscode voor fondsenwerving van de Vereniging van Fondsenwervende Instellingen. Hierin staan de basiswaarden respect, openheid, betrouwbaarheid en kwaliteit centraal.

NATIONALE POSTCODE LOTERIJ

De Nationale Postcode Loterij is de grootste goededoelenloterij van Nederland. Dokters van de Wereld is sinds 2009 beneficiënt en ieder jaar ontvangen we 500.000 euro voor ons werk. Dat maakt de Nationale Postcode Loterij tot een belangrijke structurele partner die een wezenlijk verschil uitmaakt voor het bereik van onze organisatie. De steun van de Postcode Loterij betekent een solide basis voor onze organisatie. De bijdrage van de loterij is uniek, omdat deze niet alleen meerjarig is, maar ook omdat goede doelen zelf de besteding ervan bepalen, op basis van eigen expertise. Bovenop de vaste bijdrage ontvangen wij van De Nationale Postcode Loterij een extra bijdrage voor de verbetering van mondzorg voor kwetsbare groepen in Nederland. In april startte deze campagne, waarin we duizend mondzorgbehandelingen konden verstrekken aan mensen die anders écht geen toegang hebben tot de tandarts. Meer informatie over de Mondzorgcampagne vind je op pagina 24.

MARGRIET SCHREUDERS, HOOFD GOEDE DOELEN VAN DE POSTCODE LOTERIJ:

“DOKTERS VAN DE WERELD IS UNIEK IN HAAR WERK”

“We hebben goede gezondheidszorg in Nederland, maar niet iedereen weet hoe ze daar toegang tot kunnen krijgen. Dokters van de Wereld zet zich in voor het recht op gezondheidszorg voor iedereen door kwetsbare groepen te helpen voor wie deze zorg niet vanzelfsprekend is. Deze kwetsbare groepen waar Dokters van de Wereld zich voor inzet, zoals dak- en thuislozen, migranten en ongedocumenteerden, blijven groeien. Wereldwijd, maar ook in Nederland. Dat maakt het werk van Dokters van de Wereld zo belangrijk. Daarbij komt dat ze uniek is in haar werk en de enige is die op het gebied van gezondheidszorg opkomt voor deze kwetsbare groepen. Dat ondersteunen we graag!”

DOKTERS VAN DE WERELD INTERNATIONAAL

DOKTERS VAN DE WERELD NEDERLAND IS ONDERDEEL VAN MÉDECINS DU MONDE, DAT INTERNATIONAAL BESTAAT UIT 16 ZUSTERORGANISATIES. GEZAMELIJK WERKEN WE IN MEER DAN 80 LANDEN, VOEREN WE ZO'N 400 PROGRAMMA'S UIT EN ZIJN 9300 MENSEN BETROKKEN BIJ DE UITVOERING VAN ONS WERK. ZOWEL BINNEN PROJECTLANDEN ALS OP OVERKOEPELENDE THEMA'S ALS BIJVOORBEELD MIGRATIE EN GEZONDHEID WORDT ACTIEF SAMENGEWERKT EN WORDEN KENNIS, MENSKRACHT EN FINANCIËLE MIDDELEN GEDEELD.

Medecins du Monde werd op 1 februari 1980 opgericht door een groep van 15 artsen, waaronder Bernard Kouchner. Kouchner had in 1971 ook aan de wieg gestaan van Médecins Sans Frontières (Artsen Zonder Grenzen), maar splitste zich af wegens onenigheid over de richting van die organisatie. Kouchner was van mening was dat AZG haar basisprincipe van témoignage ('getuigen') opgaf, dat verwijst naar hulpverleners die de gruweldaden die ze waarnemen aan het publiek bekend maken. Sinds de oprichting is het principe van getuigen (bearing witness) stevig verankerd in het werk van Medecins du Monde. Dokters van de Wereld is dus méér dan een hulporganisatie. We zijn een medische mensenrechtenorganisatie die hulp verleent, getuigt van misstanden en sociale verandering ondersteunt.

Focusgebieden

In al onze missies, in binnen- en buitenland, steunen we mensen die anders geen toegang tot zorg zouden hebben. Dat doen we op vier fronten: mensen aan de rand van de samenleving, vrouwen en kinderen, mensen onderweg of op de vlucht en slachtoffers van crises en conflicten.

MENSEN AAN DE RAND VAN DE SAMENLEVING

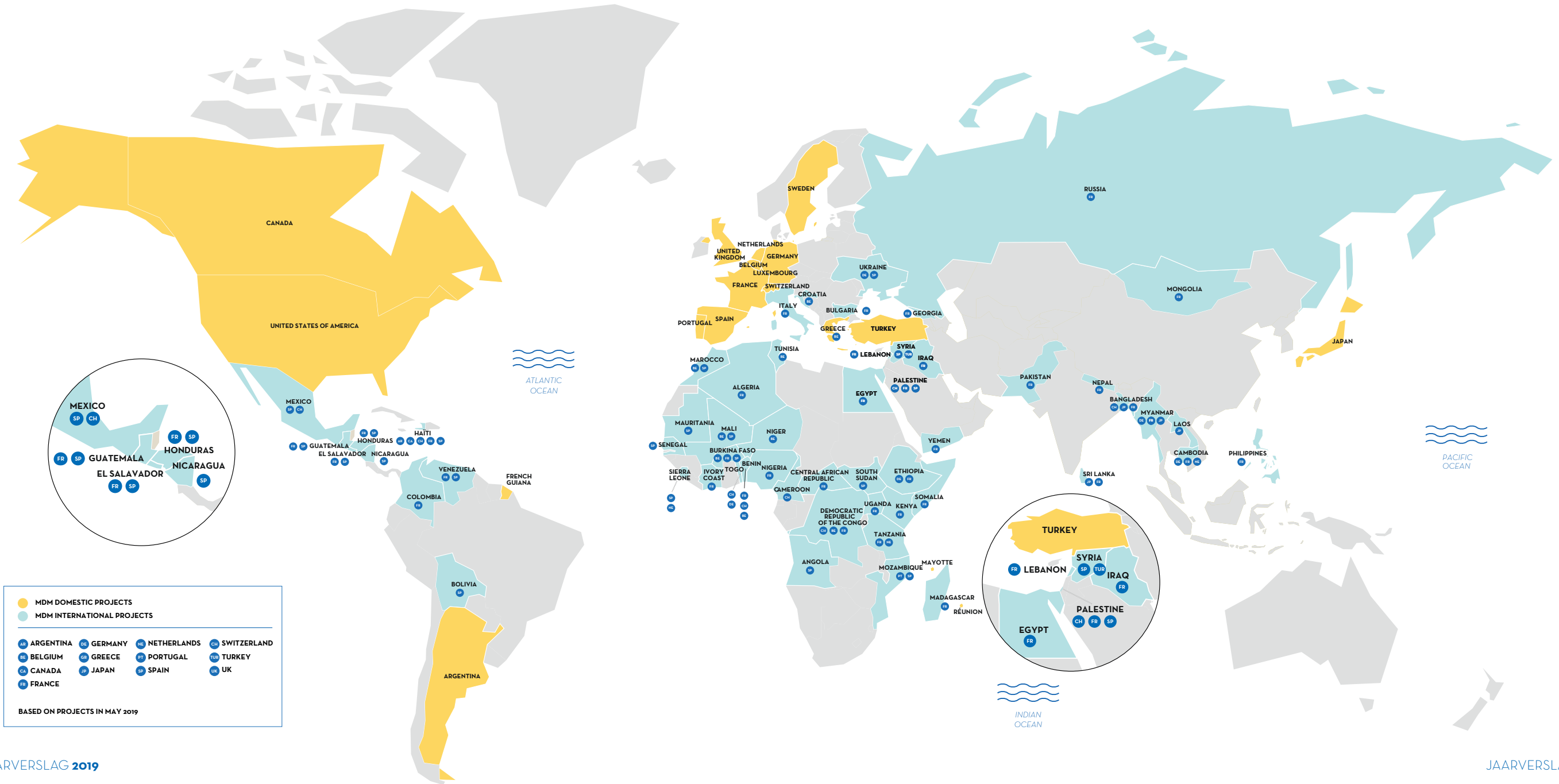
Dokters van de Wereld verleent basisgezondheidszorg aan kwetsbare groepen die geen toegang hebben tot zorg. Dit kan zijn vanwege gebrek aan financiële middelen, politieke kwesties of doordat de afstand tussen het ziekenhuis te groot is. Om deze zorg te kunnen verlenen, werken we in een groot aantal landen samen met lokale organisaties.

Zo hebben we mobiele klinieken opgezet op een aantal Griekse eilanden, en in afgelegen gebieden van Nepal en Colombia. Daarnaast ondersteunen onze teams ontheemden in Libanon, Jordanië, Palestina, Niger en Somalië. In deze landen verzorgen we naast medische consulten ook vaccinatie- en voedingsprogramma's. En screenen we op infectieziekten, geven we voorlichting over prenatale zorg en anticonceptie. Daarnaast steunen we de lokale gezondheidszorg en trainen we lokale gezondheidswerkers. Zodat zij in de toekomst zelf zorg kunnen verlenen.

MÉDECINS DU MONDE NETWORK 2019 PROJECTS

MÉDECINS DU MONDE - MÉDICOS DEL MUNDO - DOCTORS OF THE WORLD - DOKTERS VAN DE WERELD - LÄKARE I VÄRLDEN - ÄRTZE DER WELT - DÜNYA DOKTORLARI DERNEGI - MEDICOS DO MUNDO - Γιατροί του Κόσμου - 世界の医療団 - DOKTEREN VAN DER WELT

VROUWEN EN KINDEREN .

Veel vrouwen en kinderen over de hele wereld zijn kwetsbaar. Dokters van de Wereld pleit ervoor dat vrouwen kunnen beslissen over hun lichaam, dat ze vrij van dwang of geweld zijn in hun seksleven, en om vrij te beslissen of ze kinderen willen hebben. En omdat miljoenen kinderen elk jaar sterven aan ziektes die te voorkomen zijn, zoals ondervoeding, diarree, malaria, zorgen wij ervoor dat voor baby's en jonge kinderen wordt gezorgd, in onze mobiele klinieken of in structuren die worden ondersteund door Dokters van de Wereld. In verschillende projecten wereldwijd richt Dokters van de Wereld zich speciaal op deze groep.

Betere toegang tot zorg voor vrouwen en kinderen in Agadez (Niger)

Niger is één van de armste landen ter wereld en kent één van de hoogste moedersterftecijfers. In regio Agadez is de situatie zelfs nog schrijnender omdat er weinig internationale hulporganisaties actief zijn. Een logistiek netwerk is er amper en de onveiligheid neemt elke dag toe als gevolg van politieke instabiliteit in buurlanden Mali en Libië. Zoals met al onze projecten ondersteunen en versterken we ook hier de lokale gezondheidszorg. Om de zorg voor moeders in spé en hun kinderen te verbeteren, zet Dokters van de Wereld personeel, materiaal en financiële middelen in. Daarnaast geven we voorlichting aan de lokale bevolking over het belang van veilig bevallen. Maandelijks bezoeken onze teams daarom wijken, dorpen en lokale gezondheidscentra. We trainen ook lokale zorgmedewerkers en ondersteunen het werven van goed opgeleid zorgpersoneel, om zo de zorgkwaliteit in de regio te verbeteren. Daarnaast zorgen we er ook voor dat professionele hulp tijdens de bevalling volledig wordt vergoed, zodat minder vrouwen ervoor kiezen om thuis op eigen risico te bevallen.

MENSEN ONDERWEG OF OP DE VLUCHT

Armoede, honger, discriminatie, geweld, oorlog, de hoop op een vrij leven en een toekomst voor hun kinderen: zoveel redenen die een persoon of een gezin ertoe dwingen een land te verlaten. De reis naar een beter leven gaat helaas vaak gepaard met ander lijden. Daarom is Dokters van de Wereld ook actief langs de belangrijkste migratieroutes.

Hulp aan migranten in Oujda en Rabat (Marokko)

Marokko is een belangrijk transitland voor Afrikaanse migranten op weg naar Europa. Door de verscherpte grenscontroles van de

Europese Unie werd het land de laatste jaren eerder eindbestemming dan doorreisgebied. Controles, muren en prikkeldraad houden de transitmigranten in onzekerheid, maar dit weerhoudt hen niet alles op alles te blijven zetten om Europa te bereiken. Deze groep leeft in grensgebieden in extreem benarde omstandigheden en gaat gebukt onder veel stress. Vooral vrouwen zijn kwetsbaar en vaak slachtoffer van fysiek en seksueel misbruik, discriminatie en prostitutie. Om deze migranten te helpen, heeft Dokters van de Wereld projecten opgezet in de grensgebieden. Zo zijn we aanwezig in Rabat, waar veel mensen wonen die verdreven werden uit de kuststreken. Ook zijn we in Oujda en de omliggende regio (Oost-Marokko) actief. In samenwerking met lokale partners helpen we migranten in kwetsbare situaties, onder wie veel vrouwen, minderjarigen en zuigelingen. We zorgen er voor dat zuigelingen ingeënt kunnen worden, en bieden zorg aan slachtoffers van seksueel geweld en HIV. Ook bieden we zorg op het gebied van reproductieve gezondheid. Naast medische hulp verstrekken we voedsel, dekens en babyproducten en bieden we psychologische ondersteuning.

Vluchtelingen crisis in Bangladesh

Sinds 2017 heeft Bangladesh te maken met een enorme instroom van vluchtelingen uit het buurland Myanmar. Het gaat om Rohingya's, een islamitische minderheid die het slachtoffer is van discriminatie, vervolging en grootschalig geweld door het regeringsleger. Ruim 700 duizend van hen hebben hun toevlucht gezocht in de regio rond de stad Cox' Bazar in het uiterste zuiden van Bangladesh. Meer dan de helft van hen zijn kinderen, baby's soms nog. Ondanks de internationale aandacht leven zij onder erbarmelijke omstandigheden en zonder perspectief op een spoedige veilige terugkeer. Bangladesh is ook een van de meest kwetsbare landen voor cyclonen en overstromingen. Niet alleen de vluchtelingen, maar ook een groot aantal oorspronkelijke bewoners loopt daardoor ieder jaar grote risico's.

Direct na het begin van de crisis is Dokters van de Wereld in actie gekomen. Onze medewerkers hebben in 2017 drie klinieken opgezet in de uitpuilende vluchtelingenkampen. Het afgelopen jaar zijn onze activiteiten een nieuwe fase ingegaan. De nadruk ligt nu op de bestrijding van seksgerelateerd geweld en psychologische hulpverlening in de gebieden waar zich de meeste vluchtelingen bevinden. Met dat doel geeft Dokters van de Wereld training aan lokale zorgverleners over hoe zij geweld tegen vrouwen kunnen tegengaan door dit een vast onderdeel te maken van de reguliere gezond-

heidszorg. Ook hebben wij samen met een lokale partner in Gazipur, in het midden van het land, een veilige opvang gecreëerd voor vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld, waar zij medische en psychologische hulp kunnen krijgen.

Dokters van de Wereld biedt ook hulp bij de regelmatig optredende cyclonen en overstromingen. Door natuurgeweld lopen niet alleen de vluchtelingen, maar ook een groot aantal oorspronkelijke bewoners grote risico's. De activiteiten in het noorden van het land hebben wij inmiddels overgedragen aan lokale partners.

SLACHTOFFERS VAN CRISES EN CONFLICTEN

Ze verloren alles na een natuurramp. Ze zijn arm, hongerig en worden geconfronteerd met verwoestende epidemieën die de verzwakte gezondheidsinstellingen niet kunnen bevatten. Ze zijn slachtoffers van een oorlog of bedreigd vanwege hun cultuur of hun religie. Over de hele wereld zijn mensen in gevaar, gezinnen uit elkaar.

Wereldwijd zet Dokters van de Wereld zich in voor toegankelijke gezondheidszorg voor iedereen. In veel landen helpen we medische voorzieningen structureel

te verbeteren. Daarnaast treden we op in crisissituaties. Gewapende conflicten of natuurrampen betekenen vaak de ineenstorting van de gezondheidszorg. Ziekenhuizen worden verwoest, medisch personeel slaat op de vlucht of wordt zelf slachtoffer. Op zulke momenten staat Dokters van de Wereld klaar om medische teams en noodhulp te sturen naar crisisgebieden overal ter wereld. Ter plekke werken we altijd samen met lokale partners en overheden. En al vanaf het begin richten we ons op herstel van een zorgstructuur die op de lange termijn houdbaar is. Wederopbouw van zorgcentra en opleiding van lokale staf zijn in die aanpak van groot belang.

Humanitaire Noodhulp in Jemen

Jemen ligt in een van de meest ernstige crisisgebieden ter wereld. Na meer dan 3 jaar oorlog is het land verwoest en zijn veel ziekenhuizen vernield. De ziekenhuizen die wel nog actief zijn kampen met een tekort aan medicijnen en medisch personeel. Het ontbreken van een zorgsysteem veroorzaakt nog meer sterfte en uitbraak van epidemieën als cholera en difterie. Daarnaast is de bevolking ernstig verzwakt door gebrek aan voedsel. Naar schatting 2,9 miljoen mensen zijn ondervoed. Dokters van de Wereld is sinds 2015 actief in Jemen. Momenteel werken we in 11 zorgcentra in de regio's Sanaa, Ibb en Amanat. Onze zorgverleners houden maandelijks gemiddeld 7000 medische consulten, 1160 psychische spreekuren en daarnaast screenen we elke maand 1550 kinderen op ondervoeding. Ook trainen we medewerkers en vrijwilligers in gezondheidscentra en zorgen we dat de doorverwijzing naar gespecialiseerde zorg beter verloopt.

Mozambique getroffen door cycloon Idai

Mozambique werd in de nacht van 14 op 15 maart getroffen door de ergste cycloon in de geschiedenis van Zuidelijk Afrika. De verwoestingen na de cycloon waren enorm. Ruim 600 mensen kwamen om, en 600.000 mensen raakten alles kwijt. De overlevenden hebben land, huizen, gewassen en vee verloren. Beira, de tweede stad van Mozambique, met een bevolking van ongeveer 500.000 inwoners, werd voor bijna 90% verwoest. Meer dan 50 gezondheidscentra en ziekenhuizen zijn verwoest. Gewonden en zieken moesten daarom verspreid over 122 noodopvangplaatsen worden opgevangen. In de opvangkampen werden zij daarna geconfronteerd met malaria, cholera en honger.

Dokters van de Wereld kwam meteen in actie, waarbij de focus lag op Beira en omgeving. In de kampen John Segredo, Otcha Otcha en Muda Mufo zijn meer dan 5000 consulten uitgevoerd. Met een verontrustende uitkomst: Van de onderzochte mensen bleek een vijfde malaria hebben. Tegen cholera is een noodvaccinatiecampagne gelanceerd. Door de inzet van de overheid en internationale organisaties werden de eerste dag al 30.000 mensen gevaccineerd. Dokters van de Wereld is al 19 jaar in Mozambique aanwezig en is daarom goed bekend met de lokale omstandigheden, met goed geïnformeerde en ervaren medewerkers.

OPERATIE GLIMLACH

Dokters van de Wereld opereert in ontwikkelingslanden kinderen en (jong)volwassenen aan onder andere brandwonden en hazenlippen (schisis). Brandwonden komen in landen als Tanzania en Sierra Leone veel voor, omdat er vaak op open vuur wordt gekookt. Hierdoor lopen veel kinderen letsel op, met ernstige vergroeiingen aan ledematen als gevolg.

Chirurgische zorg is in Sierra Leone en Tanzania vaak niet voorhanden vanwege een tekort aan geschoold personeel, middelen en materialen. Met Operatie Glimlach bieden we directe medische zorg. Onze teams werken op vrijwillige basis. Naast de operaties richten we ons vooral op het trainen van de lokale medische staff. Om een duurzame verandering te laten plaatsvinden, is het noodzakelijk dat er voldoende lokaal medisch personeel is met vaardigheden en kennis. Zodat onze medische missies op de lange termijn overbodig zijn.

In 2019 werd er nog meer dan in 2018 gefocust op trainen en vonden er meer 'trainingen on the job' plaats. Daarnaast zijn onze medische teams kleiner geworden. Ook werden de trainingdagen anders ingedeeld dit jaar. Elke ochtend werd er gestart met een basisbijeenkomst en presentatie. Tijdens de operaties zelf volgde er een training on the job. Een andere grote verandering ten opzichte van 2018, is dat de patiënten nu zelf worden geselecteerd door het lokale ziekenhuis, en dat voor hen dezelfde regels gelden wat betreft eigen bijdrage als voor andere patiënten. Wel doet Dokters van de Wereld een bijdrage in het patiëntenfonds van het ziekenhuis in Masanga. En is er in het Lutheran Hospital in Haydom (Tanzania) een speciaal potje 'Social Welfare'. Hieruit betalen de ziekenhuizen operaties voor patiënten die niet hun eigen bijdrage kunnen betalen. Zo garanderen we dat er geen financiële barrières zijn, maar zorgen we er ook voor dat er geen verschil is tussen patiënten die door onze missies voorheen gratis werden geopereerd en andere patiënten die moesten betalen.

Kosten besparen

Om kosten te besparen hebben we dit jaar keuzes moeten maken en maatregelen genomen. Zo zijn de missies kleiner geworden, en zijn er dus minder vliegkosten. Ook vonden er dit jaar minder missies plaats en namen we minder materia-

len mee. Dit om onze missies een duurzamer karakter te geven, en omdat we vinden dat we ons werk moeten kunnen uitvoeren onder lokale omstandigheden. Omdat we alleen zo de zaken kunnen overdragen waar de mensen later zelfstandig mee verder kunnen.

30 jaar Operatie Glimlach

Operatie Glimlach is opgericht in 1989. Dit jaar vierden we ons jubileum. Dat deden we onder andere met een speciale nieuwsbrief over 30 jaar Operatie Glimlach. Elk 700e kind wereldwijd heeft een gespleten lip en/of gehemelte. In Nederland krijgt een kind met een schisis de best mogelijke zorg. In ontwikkelingslanden is dat helaas niet het geval, waardoor in het ergste geval kindjes overlijden. Het project Opération Sourire of Operatie Glimlach werd in 1989 gelanceerd door Médecins du Monde France. Een medisch team dat in Cambodja werkte, zag dat mensen met fysieke misvormingen vaak uit de samenleving werden verbannen. Chirurg François Foussadier was een van de artsen die besloot reconstructieve chirurgie aan te bieden op plaatsen waar geen toegang tot dergelijke operaties bestond. Na een radio-bericht waarin de behandeling werd aangekondigd, stonden er de volgende dag 200 mensen in de rij voor een consult. Operatie Glimlach was geboren!

In 30 jaar Operatie Glimlach zijn meer dan 17.000 patiënten in 20 landen behandeld. Elk jaar worden 900 patiënten, de meesten jonger dan 15 jaar, geholpen tijdens gemiddeld 200 zendingsdagen en 16.000 uur opereren. Bijna 100 toegewijde vrijwilligers (chirurgen, verpleegkundigen en anesthesisten) gebruiken hun vakantiedagen om kinderen een toekomst zonder schaamte en problemen te geven.

DE TOEKOMST

In de toekomst willen we ons nog meer richten op training en onderwijs. Ook willen we een nauwere samenwerking aangaan met CapaCare (het opleidingsinstituut) naast het Masanga Hospital. Daarnaast willen we meer Integratie in het vaste Surgical Training Programme (van de STP's) en integratie in andere bestaande programma's en de gang van zaken in het ziekenhuis. De teams worden kleiner en we willen twee maal per jaar missies uitvoeren in plaats van een maal.

Halverwege het jaar 2020 staat gepland dat we Operatie Glimlach innoveren naar een partnerschapsproject, waarin we meer op gelijke voet samenwerken met lokale partners en ziekenhuizen. Om zo op basis van de lokale behoeften trainingen aan te bieden om de lokale capaciteit te verstrekken.

AANTAL MISSIES	AANTAL GEOPEREERDE PATIËNTEN		LOKAAL PERSONEEL GETRAIND		
					
2 missies naar het Haydom Lutheran Hospital in Tanzania		Haydom: 80 operaties	Haydom	96	november 2019
			Haydom	50	januari 2019
1 missie naar het Masanga Hospital in Sierra Leone. De tweede missie was uitgesteld naar januari 2020. Deze is weer uitgesteld vanwege een uitbraak van het Lassa virus.	Masanga: 35 patiënten		Masanga	29	juni 2019

DOKTERS VAN DE WERELD

INTERNE ORGANISATIE

DRIJVENDE KRACHT ACHTER DOKTERS VAN DE WERELD ZIJN DE VRIJWILLIGERS DIE ZICH MET HART EN ZIEL INZETTEN VOOR KWETSBARE GROEPEN IN DE SAMENLEVING. ZONDER HEN STAAN WIJ MET LEGE HANDEN.

HET TEAM VAN VRIJWILLIGERS

In 2019 zijn er geen grote veranderingen geweest ten aanzien van de inzet van vrijwilligers.

Wegens rook en roetschade na een brand op 4 juli was ons kantoor voor enkele maanden niet bruikbaar, waardoor wij tijdelijk zijn verhuisd naar een andere locatie. Mede door de tijdelijk gewijzigde werksituatie -en locatie van Dokters van de Wereld en het efficiënter inrichten van de bedrijfsvoering, zijn er in 2019 minder vrijwilligers ingezet op kantoor. Met de lancering van het Mondzorg project 'Kiezen voor Elkaar' is er tijdelijk een groep extra vrijwilligers actief geweest ten behoeve van de voorlichting over mondhygiëne aan de doelgroep en voor de dataverzameling en logistieke werkzaamheden tijdens de Mondzorgkaravaan. Ter uitbreiding van het bestuur is er een nieuw Bestuurslid Marketing en Fondsenwerving aangetrokken, met als doel een verbeterd toezicht en advies op strategische marketingplannen en groeistrategieën, zoals Fondsenwerving en Communicatie. De Bestuurssecretaris is door het aflopen van haar termijn, vervangen door een nieuwe vrijwilliger die de komende 4 jaar de taken van Secretaris op zich zal nemen.

In 2019 zijn er gemiddeld 194 vrijwilligers tegelijkertijd actief geweest voor Dokters van de Wereld.

Deze vrijwilligers waren voornamelijk werkzaam voor de programma's Zorgrecht (58%) en Zorgcafé (22%). Elke individuele vrijwilliger zet zich gemiddeld 3 uur per week in voor Dokters van de Wereld. In 2019 zijn er 94 nieuwe vrijwilligers ingestroomd en 60 vrijwilligers uitgestroomd, waarmee ons vrijwilligersbestand flexibel en in beweging blijft.

VERENIGINGSLEVEN

Dokters van de Wereld is een vereniging, die afgelopen jaar 114 leden telde. In 2019 vonden twee algemene ledenvergaderingen plaats. De leden zijn in 2019 geconsulteerd over de contouren van het nieuwe beleidsplan. In dit nieuwe beleidsplan is ook meer aandacht voor het meer betrekken van leden bij ons werk, maar ook om de achterban van leden verder uit te breiden.

ONZE BETAALDE KRACHTEN

Ons team van betaalde krachten zet zich volledig in voor de organisatie en onze doelstellingen. Zonder hen kunnen we onze doelgroep niet bereiken, kunnen de betrokken vrijwilligers niet optimaal functioneren. Samen zijn we het hart van Dokters van de Wereld en werken wij aan een wereld waar iedereen toegang heeft tot medische zorg. In 2019 bestond ons personeelsbestand uit 15,6 full time equivalent (FTE), verdeeld over 27 medewerkers. 59,57 % heeft een vaste arbeidsovereenkomst, 30,34 een overeenkomst voor bepaalde tijd.

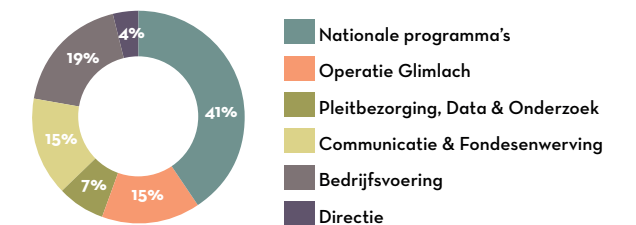
Dokters van de Wereld beschikt over een eigen arbeidsvoorwaardenregeling betreffende beloning van medewerkers. In onze organisatie werken 24 vrouwen en 2 mannen.

In 2019 zijn 7 personen bij Dokters van de Wereld in dienst getreden, van wie 2 oud collega's die terugkeerden naar onze organisatie. Van de 7 indiensttredingen zijn er 2 personen op een tijdelijk project aangenomen, die inmiddels zijn afgerond. 3 personen zijn gedurende de missies van Operatie Glimlach tijdelijk aangesteld geweest. Daarnaast zijn er in

2019 10 andere personen uit dienst getreden van wie 5 op een contract voor 3 maanden of een O-uren overeenkomst.

In 2019 was de afdeling Nationale programma's het grootst met 11 personen, (6,95 FTE). Bij Operatie Glimlach hebben 4 personen gewerkt die rondom de missies meer worden ingezet. Bij Pleit-bezorging en Data & Onderzoek 2 personen (1,35 FTE). Communicatie en Fondsenwerving omvatte 4 personen (2,8 FTE). Bij Bedrijfsvoering te weten HR, OM, Finance en managementondersteuning werkten 5 personen (3,5 FTE), De Directie & Bestuur betrof 1 persoon, 0,8 FTE.

Verdeling personeel over de afdelingen

FINANCIËEL BELEID

IN ONS MEERJARENPLAN 2019-2021 HEBBEN WE EEN STRATEGISCHE RICHTING OPGENOMEN 'FINANCIËEL GEZOND EN IN BALANS' WAARIN WE STREVEN NAAR (1) DIVERSIFICATIE EN GROEI INKOMSTEN (2) EEN GEZONDE RESERVE EN LIQUIDITEIT EN (3) OPTIMALE KWALITEITSSYSTEMEN VOOR RAPPORTAGE EN VERANTWOORDING.

DOKTERS VAN DE WERELD HEEFT IN HAAR FINANCIËEL BELEID DE VOLGENDE DOELEN EN UITGANGSPUNTEN GESTELD:

- Gestelde doelen in ons strategisch driejarenplan 2019-2021 worden vertaald naar SMART geformuleerde jaarplannen. Het managementteam rapporteert per 3 maanden over voortgang en proces van implementatie, de algemeen directeur informeert en rapporteert aan het bestuur over het behalen van de doelen en de budgetsituatie.
- Een begroting voor een kalenderjaar wordt samengesteld uit de plannen die de afdelingshoofden voor het komende jaar aanleveren, waarin zij een beeld geven van de opbrengsten en de kosten (cijfermateriaal). Het jaarplan wordt gebaseerd op het meerjarenplan, en kijkt daarvan af als de inzichten zijn verbeterd of verslechterd. De begroting wordt gedurende het jaar aangepast (middels een raming) als daar aanleiding toe is. Het vaststellen en aanpassen van een begroting is een bestuursbesluit.

- Zowel jaarplan en budget worden door het bestuur goedgekeurd. Eenmaal per jaar vindt de Algemene Ledenvergadering (ALV) plaats, waarin leden de jaarrekening en het jaarverslag van het afgesloten jaar beoordelen en - indien akkoord - goedkeuren. Een tweede ALV vindt in het najaar plaats voor strategie ontwikkeling en uitwisseling.

- Ter beoordeling van de juiste besteding van onze inkomsten wordt naast interne financiële controles jaarlijks een externe accountantscontrole uitgevoerd door Dubois & Co Register Accountants.

- De start van nieuwe (project)activiteiten wordt bij zekerheid van dekking kosten met 75% (de 'behoorlijke zekerheid' waarnaar verwezen wordt kan bestaan uit de schriftelijke toezegging van een donor)

- Daar waar donoren / fondsen specifieke vereisten en verplichtingen opleggen aan de financiële administratie of verantwoording, zullen in overleg systemen en processen worden opgesteld dan wel aangescherpt.

- We streven naar een continuïteitsreserve van vijf maanden voor noodzakelijke kosten. Onder noodzakelijke kosten verstaat Dokters van de Wereld 75% van de kosten voor voorlichting en bewustmaking, de uitvoeringskosten van de organisatie (excl. afschrijvingen en eenmalige kosten) en de kosten van fondsenwerving.

- De bovengrens van deze reserve is 'anderhalf keer de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie'. De bovengrens wordt aangegeven door het CBF. Per einde 2019 was deze reserve groot € 358.568.

- Afhankelijk van het resultaat in een jaar worden bestemmingsreserves gevormd voor projecten en activiteiten in Nederland (zoals een campagne) en in het buitenland.

- Bestemmingsreserves worden over het algemeen in het jaar nadat zij zijn gevormd ook aangewend voor het specifieke doel van de reserve. Per einde 2019 was deze reserve groot € 146.933.

- Dokters van de Wereld sluit iedere vorm van (speculatief) beleggen uit.

- Tijdelijk beschikbare liquide middelen worden op spaarrekeningen bij de ASN Bank geplaatst.

NOODFONDS AMSTERDAM

Dokters van de Wereld beheert het Noodfonds Amsterdam. Uit dit fonds worden de eigen bijdragen in de medicijnkosten betaald voor ongedocumenteerden die deze bijdragen niet zelf kunnen betalen. Ongedocumenteerde mensen moeten voor elk medicijn wat zij voorgeschreven krijgen, een eigen bijdrage van 5 euro betalen. Deze eigen bijdrage betekent voor een aantal ongedocumenteerde mensen een grote barrière in de toegang tot zorg. Voor hen zet de zorgverlener "Noodfonds Amsterdam" op het recept. De apotheek declareert de eigen bijdrage vervolgens na het einde van de maand bij het Noodfonds. Het Noodfonds betaalt deze eigen bijdragen aan de apotheek en declareert ze vervolgens maandelijks bij de Gemeente Amsterdam. Van alle eigen bijdragen van ongedocumenteerden in Amsterdam wordt naar schatting 80% opgebracht door de ongedocumenteerden zelf, en 20% betaald uit het Noodfonds. Het Noodfonds Amsterdam wordt geadmistreerd door een vrijwilliger en de bankkosten worden door Dokters van de Wereld betaald. Op deze manier wordt iedere euro die de Gemeente Amsterdam aan het Noodfonds besteedt, geheel gebruikt om de toegang van ongedocumenteerde mensen tot medicatie te verbeteren. Het Noodfonds Amsterdam heeft geen overhead.

RISICO'S & ONZEKERHEDEN

De wereld waarin we leven staat nooit stil. Het behalen van doelstellingen is dan ook onderhevig aan veranderingen door factoren van buitenaf en vanuit de organisatie zelf. Ons karakter als vrijwilligersorganisatie, het gelijktijdig werken in binnen-en buitenland en afhankelijkheid van giften zijn per definitie dynamieken die onzekerheden kennen en risico's kunnen vormen in de uitvoering. In ons werk brengen we bij het maken van plannen risico's en onzekerheden in kaart om hier vervolgens beheersmaatregelen voor te bepalen.

Ieder kwartaal stellen het Management Team en de leidinggevenden van Dokters van de Wereld een managementrap-

portage op en kijken naar de belangrijke risico's en kansen (ook tussentijds, mocht daar aanleiding toe bestaan). Op basis daarvan worden eventuele aanpassingen in de financiële planning gemaakt. Het afgelopen boekjaar is dit niet het geval geweest. Het systeem van risicomangement bleef verder ongewijzigd.

BORGEN VAN VOLDOENDE INKOMSTEN

Verloop onder belanghebbenden en achterban (vrijwilligers, leden, donoren en donateurs); we kunnen niet zonder de inzet en steun van onze achterban en beoordelen plannen op wat we kunnen verwachten aan vaste en incidentele giften van donateurs en aan haalbare inzet vanuit mensen die zich als vrijwilliger willen inzetten voor ons werk. Het onderhouden van contacten, het binden en betrekken en verder ontwikkelen van loyaliteitstrajecten zijn beheersmaatregelen om mensen betrokken te houden. Tegelijkertijd is uitstroom ook een natuurlijk proces.

We blijven daarom ook investeren in werven van nieuwe donateurs en hen te verwelkomen en introduceren bij ons werk; ook hier zetten we extra op in binnen ons reguliere werk.

Diversificatie van inkomsten: naast particuliere giften is de Nationale Postcode Loterij de belangrijkste structurele geldgever van Dokters van de Wereld. Daarmee is ons werk echter wel afhankelijk van één grote donor. We zetten ons in voor goed relatiemanagement met NPL, onze institutionele donoren en onze individuele giftgevers. Het blijven investeren in bestaande en nieuwe relaties en kanalen is een beheersmaatregel om financieel gezond te blijven.

VEILIGHEID VAN MENSEN

Instabiliteit in projectlanden en "snel" veranderende situatie in zowel binnen- als buitenland; voor de Operatie Glimlach-landen is de doorgang van een missie afhankelijk van de veiligheidsstatus van een projectland. Om voortgang van missies te waarborgen, zetten we in op het uitbreiden van het aantal landen van Operatie Glimlach en concentratie op 1 á 2 landen te voorkomen. Ook dichterbij huis worden we geraakt door instabiliteit door hoge vluchtelingenstroom als wel aanslagen in buurlanden. Om goed aangehaakt te zijn bij wat er om ons heen speelt, trekken we actief op met Méde-

cins du Monde-kantoren en werken we met hen aan het versterken van gezamenlijke positionering, acties en fundraising.

ONZE ORGANISATIE CAPACITEIT

Beschikbare capaciteit en tijd: het koesteren van ambities is goed, maar met beperkte middelen en mankracht is en blijft het al een uitdaging om de in het jaarplan beoogde resultaten te realiseren en tegelijkertijd ruimte te laten voor ad hoc-activiteiten. Om te zorgen dat het team goed is uitgerust, zetten we in op ontwikkeling van medewerkers, optimaal inrichten van werkprocessen en hebben we oog voor ieders persoonlijk talent en behoefte. Door de hoge instroom en doorstroom van mensen binnen de organisatie zetten we in op uitbreiding van ondersteunende staf, waardoor er betere professionele begeleiding en ondersteuning in huis is.

INTEGRITEITSSCHENDINGEN

Van iedere nieuwe medewerker worden referenties nagegaan en een Verklaring Omtrent Gedrag opgevraagd. Daarnaast leren nieuwe collega's hoe het is om bij Dokters van de Wereld te werken door het ondertekenen van de Code of Conduct, een gestructureerd inwerkprogramma en regelmatig terugkerende functionerings- en beoordelingsgesprekken.

Dokters van de Wereld hecht veel waarde aan een gezonde en veilige werkomgeving. Respect voor elkaar is daarvoor de basis. Dokters van de Wereld vindt het daarom belangrijk dat grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar gemaakt wordt en psychosociale arbeidsbelasting wordt voorkomen. Onder grensoverschrijdend gedrag verstaan we seksuele intimidatie, agressie en (verbaal) geweld, pesten en discriminatie die stress teweegbrengen. Hiervoor is er een klachten (meld) regeling van toepassing binnen Dokters van de Wereld. Ook beschikt Dokters van de Wereld over meldpunt voor vertrouwenszaken (intermediair). De positie, taken en verantwoordelijkheden zijn eveneens in deze regeling beschreven. Binnen Dokters van de Wereld wordt (seksuele) intimidatie, discriminatie, pesten en ander ongewenst gedrag op welk niveau dan ook, niet geaccepteerd. Onze klachten (meld) regeling beoogt willekeur en/of een onzorgvuldige behandeling binnen Dokters van de Wereld te voorkomen. Medewerkers die onverhoopt toch te maken krijgen met ongewenst gedrag wordt middels deze regeling de gelegenheid gegeven om

melding te doen bij de intermediair, die als procesbegeleider fungeert.

Dokters van de Wereld blijft onverminderd werken aan een organisatiecultuur waarin mensen veilig kunnen werken, elkaar kunnen aanspreken op gedrag, en waarin aandacht wordt besteed aan integriteitsrisico's en -dilemma's. In de afgelopen jaren zijn er twee meldingen gedaan bij en afdoende afgehandeld door de vertrouwenspersoon met betrokkenen. In het afgelopen jaar hebben wij geen gevallen ontdekt of meldingen gekregen van wangedrag.

WET- EN REGELGEVING: PRIVACY EN DATAVEILIGHEID

De organisatie werkt permanent aan privacy en dataveiligheid. In 2017 is gestart de organisatie klaar te maken voor de Europese privacywetgeving (Algemene verordening gegevens bescherming) die op 25 mei 2018 van kracht is geworden. De inventarisatie en classificatie van de persoonsgegevens waarmee wordt gewerkt is afgerond. Verder hebben we gewerkt aan het herzien en opnieuw afsluiten van de bewerkersovereenkomsten en het opstellen van een register. Ook het cookiebeleid en de privacyverklaringen van onze websites zijn vernieuwd. De beveiligingsmaatregelen bestaan uit technische beveiliging, systeeminrichting en interne processen, alsook gebruikersbewustzijn en -cultuur.

VERENIGING DOKTERS VAN DE WERELD

Staat van baten en lasten				
	Werkelijk 2019		Begroot 2019	
BATEN				
Baten van particulieren	588.104		576.500	
Baten van bedrijfsleven	15.350		15.000	
Baten van vermogensfondsen	509.580		614.000	
Baten van loterijorganisaties	500.979		501.100	
Baten van subsidies van overheden	20.208		53.000	
Som van de geworven baten		1.634.221		1.759.600
Overige baten		38.538		39.393
Som der baten		1.672.759		1.798.993
LASTEN				
Besteed aan doelstellingen				
Voorlichting/bewustmaking	205.810		252.652	
Vorbereiding en coördinatie	0		-	
Bijdrage projecten MdM France	12.800		-	
Directe kosten projecten MdM NL	1.374.510		1.536.617	
		1.593.120		1.789.269
WERVING BATEN				
Eigen fondsenwerving	448.058		461.775	
		448.058		461.775
BEHEER EN ADMINISTRATIE				
Kosten beheer en administratie	83.318		74.915	
		83.318		74.915
OVERIGE LASTEN				
Som der lasten		2.124.496		2.325.959
Saldo voor financiële baten en lasten		-451.737		-526.966
Saldo van baten en lasten		-451.737		-526.966

Het negatieve bedrag van de begroting van € 526.966 kan worden verklaard uit het feit dat € 438.217 betrekking had op uitgaven programma Kiezen voor Elkaar, gefinancierd uit middelen die waren verantwoord in 2018 (totale bijdrage NPL € 554.000). Verder voorzagen wij een extra investe-

ring in Door-to-Door werving van € 50.000 en een extra investering in medewerkers. Uiteindelijk is het resultaat 2019 € 75.229 hoger dan begroot. De reden hiervoor is dat € 59.549 minder is uitgegeven aan Kiezen voor Elkaar.

TOEZICHT BESTEDING VERANTWOORDING

BESTUUR

- Voorzitter: Ton Teunissen, arts M&G, voorheen tropenarts, MPH
- Penningmeester: Hans van Rooijen, zelfstandig financieel interimmanager
- Annette de Graaf, manager en adviseur Volksgezondheid
- Else Cerezo-Weijnsfeld, advocaat
- Chantal van der Horst, plastisch chirurg, deelnemend chirurg Operatie Glimlach
- Secretaris: Roelinde Bakker, innovator en senior projectmanager in de zorg (t/m 10 december)
- Els Reijn, arts en medisch adviseur maatschappij en gezondheid (t/m 10 december)
- Leddie Valstar (vanaf 10 december)
- Janice Reul (vanaf 10 december)

SCHEIDING BESTUUR, UITVOERING EN TOEZICHT

In het besturingsmodel van Dokters van de Wereld zijn in overeenstemming met de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen de functies besturen, uitvoeren en toezicht houden gescheiden. Dokters van de Wereld is een vereniging die toezicht houdt op het bestuur. Het bestuur stelt een directeur aan.

Een heldere beschrijving van de aard van de functie, de afzonderlijke taken en bevoegdheden van beide bestuursorganen is een noodzakelijke voorwaarde om een goede verhouding tussen deze bestuursorganen te creëren en te bestendigen. Het Bestuur statuut en de daarbij gevoegde reglementen zijn daartoe opgesteld.

Dokters van de Wereld is een vereniging. De leden en specifiek de bestuursleden hebben een toezichthoudende rol. Het bestuur heeft gekozen voor het zijn van een bestuur op 'afstand' waarin de directeur en het professioneel bureau belegd is met de rol van de dagelijkse besturing en uitvoering van de organisatie.

Het regelmatig evalueren, de uitkomsten daarvan vastleggen en verbeteringen implementeren zijn kwalitatieve instrumenten om de verhouding tussen de organen blijvend zuiver en werkbaar te houden.

TAAK EN WERKWIJZE VAN BESTUUR

Het bestuur wordt benoemd door de Algemene Ledenvergadering (ALV), het hoogste en tevens toezichthoudende orgaan van de vereniging Dokters van de Wereld.

Het bestuur heeft als taak de strategische richtingen van de organisatie mede vorm te geven en toezicht te houden op organisatie, beleid en financieel budget. Daarnaast vertegenwoordigt het de organisatie in het netwerk Médecins du Monde international en biedt waar nodig ondersteuning aan fondsenwerving en naamsbekendheid.

Bestuursleden zijn op onbezoldigde wijze actief binnen het bestuur van de vereniging Dokters van de Wereld. Het bestuur wordt vertegenwoordigd en gekozen door de leden van de vereniging en legt aan hen tevens verantwoording af. Dit geschiedt middels de jaarlijkse ALV. Het bestuur kan ook nieuwe bestuursleden voorstellen aan de vereniging.

Zowel jaarplan en budget worden door het bestuur goedgekeurd. Eenmaal per jaar vindt de Algemene Ledenvergadering (ALV) plaats waarin leden de jaarrekening en het jaarverslag van het afgesloten jaar beoordelen en - indien akkoord - goedkeuren. Een tweede ALV vindt in het najaar plaats voor strategieontwikkeling en uitwisseling.

Het bestuur bestaat uit een voorzitter, secretaris en penningmeester en algemene leden. Het bestuur komt minimaal vijfmaal per jaar bij elkaar. Zij hebben geen eigen belangen in financieringsstromen of programma's van de organisatie.

TAAK EN WERKWIJZE VAN DIRECTIE

1. Het bestuur van de vereniging stelt de directeur aan.
2. De directeur rapporteert direct aan het bestuur.
3. De algemeen directeur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de strategie, zoals verwoord in het goedgekeurde jaarplan en het meerjarenplan. Het financiële kader wordt bepaald door het budget zoals voorgesteld door de penningmeester en goedgekeurd door de ALV. De algemeen directeur is tevens voorzitter van het managementteam.
4. De directie rapporteert minimaal vijf maal per jaar aan het bestuur middels tussentijdse rapportages en voortgangsgangvergaderingen over strategische richtingen en wijzigingen die noodzakelijk zijn voor het welzijn van de organisatie en projecten. Aan het eind van ieder boekjaar stelt de directeur met het team een jaarplan en budget op binnen de kaders van het meerjarenplan en de evaluatie van het uitgevoerde jaar. Budgethouders in het team zijn verantwoordelijk voor uitvoer, monitoring en evaluatie van budget en tijdige rapportage en administratie.
5. De algemeen directeur onderhoudt contacten met de delegaties van het netwerk Médecins du Monde International
6. Het bestuur evalueert het functioneren van de directeur volgens de evaluatiecyclus en formats geldend binnen de organisatie (tweemaal per jaar). In november 2019 heeft het bestuur het functioneren van de directeur beoordeeld in het jaarlijkse beoordelingsgesprek.
7. De directie is in de hoedanigheid van algemeen directeur werknemer van de Vereniging en valt binnen de voor de Vereniging geldende arbeidsvoorwaarden en salarissystematiek. Voor het vaststellen van salarissen gebruiken wij een salarisschaal die in lijn ligt met de richtlijnen van Goede Doelen Nederland. Een jaarlijkse (standaard)verhoging van salaris is alleen mogelijk bij goed functioneren en daarnaast wordt er een eventuele inflatiecorrectie toegepast.
8. De totale bezoldiging van de algemeen directeur bedroeg € 83.602,- voor een fulltime dienstverband van 32 uur per week (80%). Hiermee blijft Dokters van de Wereld ruim binnen de richtlijn zoals opgesteld door Goede Doelen Nederland.

BESTEDING VAN MIDDELEN

1. Onze doelen zijn vastgelegd in het strategische driejarenplan en het jaarplan. Kwaliteitsmanagement is hierbij een belangrijk onderdeel. Voor alle doelen worden meetbare

indicatoren vastgesteld. Het managementteam rapporteert per 3 maanden over voortgang en proces van implementatie, de algemeen directeur informeert en rapporteert aan het bestuur over het behalen van de doelen en de budgetsituatie.

2. De directie en het kernteam voeren jaarlijks de managementbeoordelingen uit en toetst met het kwaliteitsmanagementsysteem de kwaliteit doelstellingen en prestaties. Zij evalueren de geschiktheid van de beleidsverklaring en stelt haar zo nodig bij. Het bestuur - als toezichthouder van de directie - onderschrijft en keurt bij goed functioneren het kwaliteitsbeleid van de organisatie goed.
3. Dokters van de Wereld is in 2010 ISO9001:2008 gecertificeerd. Begin 2013 is besloten om hertoetsing voor certificaat behoud niet aan te vragen gezien de druk op het team door reorganisatie en de verwachte interne organisatieverandering. Echter het kwaliteitsmanagement systeem en het kwaliteitshandboek van de organisatie zijn daarmee niet komen te vervallen. Dit is een speerpunt voor 2020.
4. Ter beoordeling van de juiste besteding van onze inkomsten, wordt naast interne financiële controles jaarlijks een financieel en beschrijvend verslag (kwaliteitshandboek) voorgelegd aan Dubois & Co Register Accountants
5. De gerealiseerde verhouding tussen de lasten 'besteed aan doelstelling', 'wervingskosten' en 'kosten beheer en administratie' waren respectievelijk 75,0%, 21,1% en 3,9%. Met 3,9% kosten voor beheer en administratie komt Dokters van de Wereld dit jaar onder het door het bestuur vastgestelde maximum van 4,0% uit.
6. De gerealiseerde verhouding tussen wervingskosten en de som van geworven baten was 26,8 %.

KORT VERSLAG VAN HET BESTUUR

Het bestuur kwam in 2019 vier maal bijeen voor een reguliere bestuursvergadering en organiseerde twee algemene ledenvergaderingen (juni en december). In juli kwam het bestuur extra bijeen voor een strategie sessie waarin de consultant die met het team aan het beleidsplan heeft gewerkt de contouren presenteerde in samenwerking met directie. De lijnen werden in de basis goedgekeurd, waarop directie en team het beleidsplan verder hebben ontwikkeld. In de algemene ledenvergadering van december hebben directie en bestuur de draft beleidsplan getoetst bij haar leden

en finale input verzameld, waarna het beleidsplan 2019-2021 op de vergadering van februari 2019 voor goedkeuring is goedgekeurd. De jaarlijkse bestuur evaluatie is in januari 2019 gehouden.

OMGANG MET BELANGHEBBENDEN

BENEFICIËNTEN BEHANDELEN WIJ IN ONZE ACTIVITEITEN ALTIJD VOLGENS DE VOLGENDE WAARDEN:

1. Gelijkwaardig en onpartijdig.
2. Al onze activiteiten zijn laagdrempelig; op maat, gratis en makkelijk toegankelijk.
3. Wij ontwikkelen activiteiten in samenwerking met beneficiënten, en betrekken hen in uitvoering en evaluatie zodat activiteiten op behoeften gebaseerd zijn en blijven.
4. We hanteren een klachtenprocedure en creëren in internationale projecten evaluatiemomenten waarin doelgroepen open en eerlijk feedback kunnen aanreiken.
5. Wij handelen volgens kwaliteits- en veiligheidsprotocollen.
6. Wij onderzoeken jaarlijks de tevredenheid over onze diensten en werkwijzen, evenals zorgbehoeften onder beneficiënten, door middel van enquêtes, focusgroepen en continue dialoog. Zo zorgen we voor relevante interventies en scherpen we pleitbezorgingsstrategieën aan.

VRIJWILLIGERS EN LEDEN

VRIJWILLIGERS EN LEDEN VERBONDEN AAN ONZE ACTIVITEITEN ZIJN ESSENTIEEL OM ZORG TE BIJDEN. IN DE OMGANG MET ONZE VRIJWILLIGERS VINDEN WIJ HET BELANGRIJK DAT:

1. Goede begeleiding aanwezig is, met informatie over ons werk en een heldere beschrijving van de rol en randvoorwaarden.
2. Iedere vrijwilliger een overeenkomst ontvangt met zijn/haar verantwoordelijkheden.
3. Vrijwilligers uitgenodigd worden om deel te nemen aan strategische sessies om kennis en ervaring te delen.
4. Het in onze identiteit terugkomt dat wij een vereniging met vrijwilligers zijn.

DONATEURS

DONATEURS MAKEN ONS WERK MOGELIJK EN ZIJN EEN HEEL BELANGRIJKE STEUN. IN ONS CONTACT ZIEN WIJ ER OP TOE DAT:

- Wij donateurs structureel informeren over werkzaamheden

middels papieren nieuwsbrieven (tweejaarlijks), tweemaandelijks online nieuwsbrieven, de website en Facebook.

- Klachten worden afgehandeld volgens een klachtenprotocol. We nemen rekenschap van klachten en leren van feedback van donateurs.

Donoren bieden financiële steun aan ons werk en erkenning dat wat we doen van gezamenlijke waarde is. Wij zien er in onze samenwerking altijd op toe dat wij:

1. Contractafspraken nakomen.
2. Uitwisselingsmomenten bevorderen middels evaluaties en projectbezoeken.
3. Transparant en eerlijk zijn over behaalde resultaten of het uitblijven daarvan.
4. Externe evaluaties en accountantscontrole laten uitvoeren ter bevordering van transparantie.

SAMENWERKINGSPARTNERS MAKEN HET MOGELIJK COMPLEMENTAIR TE WERKEN, OM MEER BENEFICIËNTEN TE BEREIKEN EN VAN DE BENODIGDE ZORG TE VOORZIEN. WIJ ZULLEN ALTIJD:

1. Zoeken naar (nieuwe) partners ten behoeve van de hulpvraag vanuit beneficiënten, effectiviteit en efficiency.
2. Samenwerkingsverbanden aangaan op basis van gelijkwaardigheid en complementariteit.
3. Inhoudelijke en financiële samenwerking vastleggen in contracten of intentieverklaringen, die volgens evaluatieschema's worden opgevolgd en bijgesteld.
4. Rapportages opstellen en delen met betrokken partners.

Het Nederlandse publiek is een belangrijke partij die wij tijdig en adequaat informeren over gesignaleerde misstanden door:

1. Organiseren van campagnes in media met een breed bereik, zoals print, radio, tv en online.
2. Actief in verbinding te staan door online en offline kanalen.

Lokale, regionale en nationale overheden zien wij als belangrijke gesprekspartner. Wij zullen hen aanspreken op het houden van toezicht en het uitvoeren van goed beleid en het waarborgen van het recht op zorg voor onze beneficiënten. Dit doen wij door:

1. Inzicht te geven in problematiek en aanbevelingen voor te leggen.
2. Bijeenkomsten waarbij wij overheidsvertegenwoordigers

laten kennismaken met de praktijk om gezamenlijk te werken aan oplossingen.

3. Lokaal, regionaal en nationaal beleid te evalueren en aanbevelingen te doen voor het toegankelijk maken van zorg.

CBF-KEURMERK

Dokters van de Wereld heeft het predicaat 'erkend goed doel' van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) en mag het bijpassende logo voeren. De bedrijfsvoering van Dokters van de Wereld voldoet aan de Code voor Goed Bestuur, conform de richtlijnen van de Commissie Wijffels uit 2005, die sinds 2008 vervlochten zijn met het reglement van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF). Als drager van het CBF-Keur sinds 1-4-2005 hanteert Dokters van de Wereld bij de fondsenwerving ook de gedragscode van het CBF. Sinds 1-1-2013 voldoet Dokters van de Wereld aan de nieuwe erkenningsvoorwaarden van het CBF. Belanghebbenden weten daardoor zeker dat erkende organisaties zich houden aan heldere spelregels. Erkende organisaties communiceren daarover transparant en begrijpelijk.

ALGEMEEN NUT BEOGENDE INSTELLING (ANBI)

Dokters van de Wereld beschikt sinds 1-1-2008 over een ANBI-verklaring, die garandeert dat de Belastingdienst Dokters van de Wereld erkent als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Dit biedt fiscale voordelen voor zowel sponsors als Dokters van de Wereld.

LIDMAATSCHAPPEN

Dokters van de Wereld is lid van brancheorganisaties Partos, Goede Doelen Nederland en DDMA (Data Driven Marketing Association).

Ali (44) uit Palestina vluchtte twintig jaar geleden naar Nederland. Ali heeft veel medische klachten en kampt al sinds 2010 met tandproblemen. In zijn onderkaak mist hij links vier kiezen en aan de rechterkant heeft hij een ontsteking onder zijn kroon, die moet worden vervangen. Door de pijn in zijn mond kan Ali niet goed kauwen, waardoor hij nu maag- en

darmproblemen heeft. Omdat Ali een ongedocumenteerde migrant is en hij daarom geen zorgverzekering kan afsluiten, kan hij geen wortelkanaalbehandeling en een prothese betalen. Ali kreeg steeds meer pijn en zijn gezondheid ging in rap tempo achteruit. Hij klopte aan bij onze Zorgbus en kreeg de behandeling die hij nodig had.

DOKTERSVANDEWERELD.ORG

www.doktersvandewereld.org

JAARREKENING 2019

VERENIGING DOKTERS VAN DE WERELD

JAARREKENING 2019

VERENIGING DOKTERS VAN DE WERELD
NIEUWE HERENGRACHT 20
1018 DP AMSTERDAM

STATUTAIR GEVESTIGD IN AMSTERDAM

INHOUD

Verslag van het bestuur	5
Inleiding op de jaarrekening	6
Toelichting op de bestedingen	7
Balans per 31 december	8
Staat van baten en lasten	9
Kasstroomoverzicht	10
Grondslagen	11
Toelichting behorende bij de jaarrekening 2019	12
Toelichting op de balans	13
Toelichting op de staat van baten en lasten	17
Specificatie en verdeling kosten naar bestemming, 2019	21
Directie	22
Overzicht bezoldiging directie	22
Begroting 2020	23
Controle verklaring van de onafhankelijke Accountant	24

VERENIGING EN SAMENSTELLING BESTUUR

ACTIVITEITEN VERENIGING

De vereniging stelt zich ten doel:

Hulp te bieden aan kwetsbare groepen overal ter wereld, als ook in Nederland, om toegang tot en recht op: gezondheidszorg te bevorderen en naar kennis en geweten te getuigen over schendingen van de mensenrechten, alsmede het geven van voorlichting aan het publiek, alles in de meest ruime zin des woords.

STATUTAIRE NAAM, VESTIGINGSPLAATS EN RECHTSVORM

De statutaire naam van de Vereniging is Dokters van de Wereld, de vestigingsplaats is Amsterdam. Dokters van de Wereld is een Vereniging met volledige rechtsbevoegdheid.

De vereniging Dokters van de Wereld is ingeschreven in het handelsregister van de Amsterdamse Kamer van Koophandel onder nummer 40539494.

DOKTERS VAN DE WERELD BESCHIKT OVER:

- ANBI status (Algemeen Nut Beogende Instellingen);
- CBF keurmerk;
- Privacy statement.

SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR

1. Voorzitter: Ton Teunnissen, arts M&G, MPH, epidemioloog
2. Penningmeester: Hans van Rooijen, financieel management;
3. Secretaris: Roelinde Bakker, innovator en senior projectmanager in de zorg
4. Algemeen bestuurslid: Annette de Graaf, manager en adviseur volksgezondheid;
5. Algemeen bestuurslid: Chantal van der Horst, plastisch chirurg, deelnemend chirurg Operatie Glimlach;
6. Algemeen bestuurslid: Else Cerezo-Weijnsfeld, advocaat;
7. Algemeen bestuurslid: Els Reijn, arts en medisch adviseur maatschappij en gezondheid.

De bestuurders van Dokters van de Wereld werken onbezoldigd. Bestuurders kunnen net als de vrijwilligers reiskosten declareren.

1 VERSLAG VAN HET BESTUUR

ALGEMEEN:

2019 is het eerste jaar van het beleidsplan 2019-2021 "In actie voor het recht op gezondheid". Deze werd in februari 2019 door het bestuur goedgekeurd.

In 2018 is gekozen om gericht te investeren in de campagnematige aanpak om te testen of we een sterkere vuist kunnen maken door gericht met elkaar op één thema te werken en acties voor doelgroep, publiek en politiek te ontwikkelen. Het deel zijn van een internationale mensenrechtenbeweging vraagt van ons om een sterkere focus op de verandering die we samen willen maken. In 2019 hebben we deze lijn voortgezet.

FINANCIËEL:

Bij het vaststellen van jaarplan en begroting 2019 heeft het bestuur gekozen voor een investering in fondsenwerving privaat en het uitbreiden van de formatie met een Hoofd Ontwikkeling Programma's. In 2019 hebben we 50k bovenop de gebruikelijk 100k besteed aan de werving van nieuwe donateurs via een extern door-to-door bureau. Dat heeft geleid tot 1.727 nieuwe donateurs.

Per september 2019 is de vacature Hoofd Ontwikkeling programma's vervuld.

We sluiten 2019 af met een negatief resultaat van 452k (527k begroot). Er was een negatief resultaat begroot, omdat er geen inkomsten waren ten gunste van het project Kiezen voor Elkaar (554k ontvangen en verantwoord in 2018), maar wel 379k aan uitgaven (438k begroot).

In 2019 is de continuïteitsreserve verlaagd van € 366.692 naar € 358.568 per einde 2019. Dit is in lijn met het reservebeleid van de organisatie dat een continuïteitsreserve van vijf maanden operationele kosten voorschrijft, zodat een onverwachte daling in de inkomsten opgevangen kan worden uit de continuïteitsreserve. Bestemmingsreserves bevatten gelden waaraan door het bestuur ten behoeve van de doelstelling een bestemming is gegeven. Per 2019 wordt het bedrijfsresultaat toegevoegd of onttrokken aan de Algemene Reserve. De stand van de Algemene Reserve bedraagt € 312.675 aan het eind van 2019.

In 2015 en 2017 is geïnvesteerd in twee zorgbussen. In beide jaren is tevens een 'vooruit ontvangen investeringsbijdrage' gevormd. De in 2015 en latere jaren te boeken afschrijvingskosten worden gecompenseerd vanuit dit fonds, zodat ze niet ten laste van dat jaar komen.

Dokters van de Wereld sluit iedere vorm van (speculatief) beleggen uit. Tijdelijk beschikbare liquide middelen worden op euro spaarrekeningen bij verschillende banken geplaatst (ASN, ING en ABN-AMRO). Het concentratierisico, rente, bankkosten en de score op de Eerlijke Bankwijzer zijn punten van overweging bij de keuze van de bank.

KWALITEIT

Er is verder geïnvesteerd in resultaatgerichte benadering van de organisatie. Er wordt hard gewerkt aan de kwaliteit van processen, met extra focus op ICT en interne systemen. Zowel in het primaire als secundair proces. Vanwege de brand van juli 2019 is Dokters van de Wereld versneld naar de cloud gegaan. Er zijn verdere afspraken en kaders vastgesteld met programmateams rond dekkingsplannen en vrij te maken tijd voor acquisitie en financieringsaanvragen. Met de groei en ontwikkeling van de organisatie zijn er specifieke plannen ontwikkeld voor 2019-2021 voor het optimaal inzetten van team, hun talenten en de verdere ontwikkeling hiervan.

2. INLEIDING OP DE JAARREKENING

De jaarrekening van 2019 omvat de financiële gegevens van de vereniging Dokters van de Wereld en geeft verantwoording over de opbrengsten, bestedingen en financiële positie van de organisatie.

De jaarrekening is opgesteld volgens de Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Het doel van deze richtlijn is uniform inzicht te verschaffen in de werving van fondsen en de daadwerkelijke besteding aan het doel waarvoor deze fondsen geworven zijn. In aanvulling daarop hebben de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI) en het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) enkele richtlijnen opgesteld. Zo past Dokters van de Wereld bijvoorbeeld de VFI-regeling 'Beloning directeuren' en de VFI-richtlijn 'Financieel beheer goede doelen' toe.

Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) beoordeelt het bestuur en beleid van fondsenwervende organisaties, hoe geld wordt geworven, hoe het wordt besteed en hoe daarover verslag wordt uitgebracht. Om in aanmerking te komen voor het CBF-keurmerk moet aan een aantal vaste regels zijn voldaan. Een voorbeeld daarvan is de inrichting van het jaarverslag en de jaarrekening volgens de bovengenoemde Richtlijn 650. Dokters van de Wereld is in 2017 na de gebruikelijke, periodieke hertoetsing door het CBF opnieuw erkend als keurmerkhouders. In 2020 vindt een nieuwe hertoetsing plaats.

TOELICHTING OP DE INKOMSTEN

Het werk van Dokters van de Wereld wordt mede mogelijk gemaakt door financiële steun van particulieren, bedrijven, fondsen, loterijen en bijdragen in natura in de vorm van "gedoneerde" vrije tijd van de vele vrijwilligers. De inkomsten worden onderverdeeld in 'Baten van particulieren', 'Baten van vermogensfondsen', 'Baten van Subsidies van Overheden', 'Baten van loterijorganisaties', 'Baten van bedrijven' en 'Overige baten'.

In 2019 daalden de totale inkomsten van € 2.423.446 in 2018 naar € 1.672.760 in 2019. Dit is lager dan de begroting van € 1.798.993. De daling wordt met name veroorzaakt door lagere inkomsten vermogensfondsen (min € 104.420).

Baten van particulieren

Dokters van de Wereld heeft in 2019 een bedrag van € 588.105 verworven via particulieren. Ten opzichte van 2018 is dit een daling van € 18.473, voornamelijk als gevolg van lagere inkomsten nalatenschappen. De structurele steun vanuit donateurs is belangrijk in ons werk. Hierin investeren we extra op binding & behoud.

Baten van loterijorganisaties

De bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is erg belangrijk voor ons werk. De jaarlijkse bijdrage maakt een groot verschil, en mede dankzij de bijdrage uit de extra trekking in 2018 zijn zij een nog grotere partner van Dokters van de Wereld geworden. In 2018 werd het beneficiënschap van Dokters van de Wereld met de Nationale Postcode Loterij als positief geëvalueerd door de Postcode Loterij en is het partnerschap voor wederom vijf jaar verlengd. Ook ontvangt Dokters van de Wereld een kleine bijdrage uit de Vrienden Loterij.

Donaties in tijd

Dokters van de Wereld is een vrijwilligersorganisatie. Naast donaties in geld ontvangt Dokters van de Wereld ook veel donaties in tijd. Niet alleen bestaat de bezetting van het hoofdkantoor voor een deel uit vrijwilligers, ook voor de projecten zijn de bijdragen van medische vrijwilligers van grote waarde. Zo gaan de chirurgische teams op vrijwillige basis mee met de missies van het Operatie Glimlach project en wordt het Zorgrecht project grotendeels uitgevoerd door vrijwilligers.

TOELICHTING OP DE BESTEDINGEN

De bestedingen worden uitgesplitst in de volgende categorieën:

1. Besteed aan doelstellingen; deze bestedingen bestaan uit structurele hulp, noodhulp, voorbereiding en coördinatie vanuit Nederland ten behoeve van de binnenlandse en buitenlandse hulpprojecten en voorlichting en bewustwording.

2. Werving van baten (fondsenwerving)

3. Beheer en Administratie

In 2019 bedroegen de totale bestedingen € 2.124.496, waarvan € 1.593.120 is besteed aan de doelstellingen, € 448.059 aan fondsenwerving en € 83.318 aan kosten voor beheer en administratie. Daarmee komt het percentage “besteed aan doelstellingen” op 75,0%. De totale bestedingen kwamen ruim lager uit dan begroot, namelijk € 201.463.

1. Besteed aan doelstellingen

Directe kosten projecten MdM NL

De meeste activiteiten van Dokters van de Wereld zijn gericht op de uitvoering en ondersteuning van projecten met een structureel karakter, die een looptijd van 3 tot 5 jaar hebben. Het merendeel van de projecten wordt door Dokters van de Wereld zelfstandig uitgevoerd in o.a. Nederland en middels Operatie Glimlach in Tanzania en Sierra Leone. Bij Nederlandse projecten gaat het om Zorgrecht (medisch via de Zorgbus en spreekuur psychosociaal), Zorgcafé (vragen nieuwkomers), SRG (Sexuele Reproductieve Gezondheid) en Kiezen voor Elkaar (mondzorg). Dokters van de Wereld voert zelf geen noodhulpactiviteiten uit. Dokters van de Wereld ondersteunt echter wel noodhulp projecten van zusterorganisaties binnen het Médecins du Monde netwerk. Gedurende het jaar ondersteunen wij en vragen wij aandacht voor projecten van het Médecins du Monde netwerk. Vanuit de ketenaanpak is pleitbezorging en datacollectie binnen onze eigen programma's sterker ingebed. Er is een onderzoeksagenda vastgesteld binnen ieder programma en op prioritaire thema's. Vanuit onze rol als pleitbezorger zijn er zowel ad hoc acties uitgevoerd als structurele acties vanuit de gekozen prioritaire gebieden. De kosten voor structurele, noodhulp en pleitbezorging bedroegen € 1.593.120.

Voorlichting en bewustwording

Dokters van de Wereld biedt directe hulp en steun aan kwetsbaren en getuigt van misstanden die wij zien. Voorlichting aan en bewustwording van het publiek en specifieke doelgroepen is een belangrijk onderdeel van ons werk en maakt deel uit van onze missie. In 2019 is € 205.810 besteed aan voorlichting en bewustwording. Dit geld is besteed aan het opzetten en uitvoeren van het voorlichtings- en bewustwordingsbeleid in de vorm van onder andere evenementen, campagnes en publieksvoorlichting. Tevens draagt de communicatieafdeling actief bij in pleitbezorging en ondersteunt programmateams in de ontwikkeling en uitvoering van communicatieactiviteiten en campagnes. In 2018 is ingezet om campagnematig werken te testen waarbij het thema seksuele reproductieve gezondheid als pilot is gekozen. In 2019 zijn n samenwerking met het team van hulpverlening, data en onderzoek, pleitbezorging en communicatie verschillende acties ontwikkeld waaronder een publiekscampagne waarbij 100 spiraaltjes kosteloos aan vrouwen ter beschikking werden gesteld en startnotities en acties gericht op de politiek. Voor het ontwikkelen en uitrollen van deze activiteiten zijn ook extra fondsen aangeschreven vanuit lopende programma's. Zo is voorlichting en bewustwording meer ingebed binnen de programmabegroting.

2. Werving baten (fondsenwerving)

In 2019 heeft Dokters van de Wereld € 448.059 besteed aan de werving van eigen baten. De uitgaven aan werving van baten zijn lager dan de begroting voor 2019, € 461.775, met name vanwege lagere kosten Door-to-Door werving. In deze bestedingscategorie worden kosten opgenomen voor de werving van donateurs, marketing, fondsenwervende mailingen, organisatie van evenementen, aanvragen bij bedrijven en fondsen. De relatieve verhouding van de wervingskosten baten t.o.v. de totale lasten is 21,1%.

3. Middelen besteed aan beheer & administratie

Onder deze categorie vallen kosten die niet direct toegerekend kunnen worden aan onze doelstelling of fondsenwerving. Dit betreft een deel van de kosten voor het management en de financiële- en personeelsadministratie. In 2019 kwamen deze kosten uit op € 83.318, € 8.403 boven de begroting. Met 3,9% kosten voor beheer en administratie komt Dokters van de Wereld dit jaar onder het door het bestuur vastgestelde maximum van 4,0% uit.

VERENIGING DOKTERS VAN DE WERELD

BALANS PER 31 DECEMBER

na voorgestelde resultaat bestemming

ACTIVA		2019		2018
Vaste activa				
Financiële vaste activa	10.447		10.447	
Immateriële vaste activa	44.773		313	
Materiële vaste activa	75.148		139.025	
		130.368		149.785
Vorderingen en overlopende activa				
Kortlopende vorderingen	731.617		919.598	
		731.617		919.598
Liquide middelen		543.400		632.006
		1.405.385		1.701.389
PASSIVA		2019		2018
Reserves en fondsen				
Continuïteits reserve	358.568		366.692	
Algemene reserve	312.676		436.381	
Bestemmingsreserve	146.933		466.841	
		818.177		1.269.914
Langlopende schulden				
Vooruitontvangen investeringsbijdrage	17.534		51.605	
		17.534		51.605
Kortlopende schulden				
Vooruitontvangen investeringsbijdrage	34.071		38.388	
Crediteuren	99.194		92.690	
Vooruitontvangen opbrengst uit loterijen en programma verplichtingen	304.012		151.200	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	26.153		27.040	
Overige schulden	106.244		70.552	
		569.674		379.870
		1.405.385		1.701.389

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN	WERKELIJK 2019		BEGROOT 2019		WERKELIJK 2018	
Baten van particulieren	588.104		576.500		606.578	
Baten van bedrijfsleven	15.350		15.000		12.134	
Baten van vermogensfondsen	509.580		614.000		619.983	
Baten van loterijorganisaties	500.979		501.100		1.055.043	
Baten van subsidies van overheden	20.208		53.000		91.049	
Som van de geworven baten		1.634.221		1.759.600		2.384.787
Overige baten		38.538		39.393		38.659
Som der baten:		1.672.759		1.798.993		2.423.446
LASTEN						
Besteed aan doelstellingen						
Voorlichting/bewustmaking	205.810		252.652		227.932	
Bijdrage projecten MdM France	12.800		-		0	
Directe kosten projecten MdM NL	1.374.510		1.536.617		1.305.258	
		1.593.120		1.789.269		1.533.190
Werving baten						
Eigen fondsenwerving	448.058		461.775		383.500	
		448.058		461.775		383.500
Beheer en administratie						
Kosten beheer en administratie	83.318		74.915		73.690	
		83.318		74.915		73.690
OVERIGE LASTEN						
Som der lasten		2.124.496		2.325.959		1.990.380
Saldo voor financiële baten en lasten		-451.737		-526.966		433.066
Saldo van baten en lasten		-451.737		-526.966		433.066
Resultaatbestemming						
Toevoegingen / onttrekkingen aan de continuïteits reserve bestemmingsreserve		-451.737		-526.966		433.066
		-451.737		-526.966		433.066

VERENIGING DOKTERS VAN DE WERELD				
KASSTROOMOVERZICHT				
		2019		2018
Overschot / (Tekort)	-451.737		433.066	
Afschrijvingen	64.575		65.760	
Cashflow		-387.162		498.826
Stijging / (daling) kortlopende schulden	189.804		-28.217	
Stijging / (daling) langlopende schulden	-34.071		-38.393	
Stijging / (daling) financiële activa	-0		-350	
Stijging / (daling) vorderingen	187.981		-288.330	
Correctie bestemmingsreserve	0		-7	
		343.714		-355.297
Operationele cashflow		-43.448		143.529
Desinvesteringen in vaste activa	14.674		0	
Investeringen in vaste activa	-59.832		-17.777	
Cashflow uit investeringen		-45.158		-17.777
Mutatie liquide middelen		-88.606		125.752
Beginsaldo liquide middelen		632.006		506.254
Eindsaldo liquide middelen		543.400		632.006
Mutatie liquide middelen		-88.606		125.752

GRONDSLAGEN

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld conform de “Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende Organisaties” (RJ650). Het doel van deze richtlijn is goed inzicht te geven in de kosten van een organisatie en de besteding van inkomsten in relatie tot het doel waarvoor de fondsen bijeengebracht zijn. Deze richtlijn wordt door het Centraal Bureau Fondsenwerving toegepast en getoetst tot verlenging van de Erkenning Goede Doelen Nederland.

Deze jaarrekening is opgesteld naar de grondslag van historische kosten.

VERGELIJKBARE CIJFERS

De vergelijkbare cijfers over het voorgaande boekjaar zijn waar nodig aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

De activa en passiva zijn opgenomen voor de nominale waarde tenzij in onderstaande toelichting anders is vermeld.

Immateriële vaste activa

De immateriële activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van de jaarlijkse afschrijvingen, welke worden berekend op basis van de geschatte economische levensduur. Immateriële activa wordt in 7 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

De materiële activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, onder aftrek van de jaarlijkse afschrijvingen, welke worden berekend op basis van de geschatte economische levensduur. Computerapparatuur wordt in 5 jaar afgeschreven, Inventaris wordt in 5 jaar afgeschreven en de Zorgbussen worden in 5 jaar afgeschreven.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk zijn aan de nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de vereniging.

Reserve

De opbouw van reserve is nodig om de continuïteit van onze projecten te waarborgen. We streven naar een continuïteitsreserve van drie tot zes maanden vaste noodzakelijke kosten.

Deze reserve voldoet aan de eis van het CBF dat de continuïteitsreserve niet hoger mag zijn dan maximaal anderhalf keer de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

Het gedeelte van het eigen vermogen waaraan door het bestuur een specifieke bestemming wordt gegeven, wordt aangeduid als bestemmingsreserve. Deze bestemming kan ook weer door het bestuur worden opgeheven. Mutaties in de reserves gebeuren vanuit de resultaatsbestemming.

KORTLOPENDE SCHULDEN

Vooruit ontvangen opbrengst uit loterijen en programma verplichtingen

Dit zijn bedragen die we ontvangen hebben in 2019, maar betrekking hebben op activiteiten die plaats vinden in 2020 of later.

De kortlopende schulden zijn verplichtingen met een looptijd korter dan één jaar en zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, tenzij anders is aangegeven.

TOELICHTING BEHORENDE BIJ DE JAARREKENING 2019

RESULTAATBEPALING

In de jaarrekening zijn de ontvangsten en uitgaven toegerekend aan de periode, waarop deze betrekking hebben. Voor zover van toepassing is de begroting ter vergelijking opgenomen.

Baten van particulieren, bedrijven en vermogensfondsen

Dit betreft voornamelijk baten uit mailing-acties, evenementen, donaties en nalatenschappen.

Eveneens zijn inkomsten en subsidies van bedrijven, stichtingen en vermogensfondsen hieronder opgenomen. Deze inkomsten worden opgenomen in het boekjaar waarin de bestedingen hebben plaatsgevonden. Baten uit nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld dan wel ontvangen is.

Baten van loterijorganisaties

De ontvangen bijdragen van de Nationale Postcode Loterij en de Vriendenloterij zijn als 'Baten loterijorganisaties' opgenomen.

Besteed aan doelstelling, werving baten, en beheer en administratie

De bestedingen bestaan uit organisatiekosten en directe kosten. Onder organisatiekosten worden verstaan de personeelskosten, huisvestingskosten kantoor, automatisering en algemene kosten, alsmede afschrijvingen.

Onder directe kosten verstaan we kosten die direct betrekking hebben op een bepaalde doelstelling, werving baten, gezamenlijke acties of beheer en administratie.

De verdeling van de organisatiekosten is gebaseerd op de tijdsbesteding per bovenstaande activiteit uitgedrukt als percentage van de salaris kosten. In 2019 hadden de projectkosten grotendeels betrekking op de doelstelling 'structurele hulp'.

De kosten voor publiciteit en communicatie kunnen of 'fondsenwervend' of 'voorlichtend en bewustmakend' danwel beide zijn.

Voor de verdeling van deze kosten wordt per kostensoort gekeken naar de activiteit en wat we met deze activiteit willen bereiken; of we willen fondsenwerven of voorlichten en bewustmaken of beide.

In 2019 hadden de kosten voor publiciteit en communicatie voor 15 % betrekking op Voorlichting en bewustmaking en voor 85 % op Fondsenwerving.

KOSTEN TOEREKENING

De toerekening van kostensoorten naar de in de staat van baten en lasten opgenomen doelstellingen gebeurt als volgt:

Lasten die direct in verband staan met één van de doelstellingen worden rechtstreeks toegerekend. Kosten waar dit niet direct voor geldt, worden door middel van een verdeelsleutel toegerekend, gebaseerd op een beoordeling van de relatieve tijdsbesteding aan deze doelstelling door de verschillende afdelingen. Deze verdeelsleutel is gekoppeld aan de kosten van deze afdelingen.

Kostensoort	Doelstelling	Werving	Beheer & administratie	Totaal
Bestuurskosten	0%	0%	100%	100%
Directie	70%	20%	10%	100%
Communicatie	100%	0%	0%	100%
Fondsenwerving	15%	85%	0%	100%
Bedrijfsvoering	80%	0%	20%	100%
HR/personeelsmanagement	90%	0%	10%	100%

De verdeelsleutel is met de start van nieuw beleidsplan 2019-2021 opnieuw vastgesteld in 2019. In de keuze voor het verdelen van kosten kennen we grotendeels kosten toe aan doelstellingen. In de organisatie en uitvoering van onze programma's werken we actief samen in het bereiken van structurele oplossingen met alle afdelingen, tegelijkertijd zijn vrijwilligers de spil in onze organisatie. De rekrutering en begeleiding van vrijwilligers is belegd bij HR, projectleiders als wel medewerkers, op alle afdelingen werken vrijwilligers actief mee.

We leven van giften en donaties uit fondsen, dit maakt dat werving een belangrijk tweede deel in kostenverdeling is. Hierin is het team van fondsenwerving verantwoordelijk voor de werving en is ook de directeur actief in het verkennen van kansen en aanschrijven van fondsen. Specifieke leden/ medewerkers als wel specifieke kosten zijn gericht op het zorgdragen voor toezicht, goed beleid en goed georganiseerde interne organisatie. Deze kosten rekenen we toe aan beheer en administratie. In ons streven houden we deze kosten zo laag mogelijk. Echter, ieder jaar vinden we het even belangrijk dat nodige investeringen in de organisatie uitgevoerd worden om onze ambities waar te maken. We volgen hier de ingezette lijnen uit het voorgaande beleidsplan en verwachten geen wijzigingen in de verdeelsleutel.

GRONDSLAGEN KASTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is een overzicht van de geldmiddelen die in 2019 beschikbaar zijn gekomen en het gebruik van deze middelen. Het overzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Financiële vaste activa	2019	2018	
Waarborgsommen	10.447	10.447	
	10.447	10.447	

De waarborgsom betreft een bedrag ad EUR 9.000 ten behoeve van de verhuurder van de kantoorruimte op de Nieuwe Herengracht te Amsterdam, alsmede enkele kleinere posten.

(Im)materiële vaste activa	computer apparatuur	inventaris	zorgbus	totaal materieel	database	totaal immaterieel
Aanschafwaarde per 31 december 2018 *	86.431	48.432	191.960	389.370	62.547	62.547
Cumulatieve afschrijving per 31 december 2018	-56.093	-29.738	-101.967	-250.032	-62.234	-62.234
Boekwaarde per 1 januari 2019	30.338	18.694	89.993	139.025	313	313
Desinvesteringen aanschafwaarde **	-5.376	-9.298	0	-14.674	0	-
Correctie aanschafwaarde niet in gebruik	-50.983	-48.432	0	-99.415	-62.547	62.547
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	50.983	48.432	-	99.415	62.547	62.547
Investeringen 2019	14.267	0	-	14.267	45.565	45.565
Afschrijvingen 2019	-15.686	-9.396	-38.388	-63.470	-1.105	-1.105
Aanschaffingswaarde per 31 december 2019	44.339	-9.298	191.960	227.001	45.565	45.565
Cumulatieve afschrijving	-20.796	9.298	-140.355	-151.853	-792	-792
Boekwaarde per 31 december 2019	23.543	-0	51.605	75.148	44.773	44.773

*) Dit betreft de aanschafwaarde van de nog aanwezige inventaris en computer apparatuur.

**) In verband met de brand van 3 juli 2019 is EUR 14.674 vervroegd afgeschreven.

Vorderingen en overlopende activa	2019	2018	
--	-------------	-------------	--

Vorderingen

Alle vorderingen hebben, evenals op 31 december 2019, een overeengekomen looptijd korter dan één jaar.

Vooruitbetaalde bedragen	23.423	19.791	
Nalatenschappen	47.248	132.738	
Fondation L'Oreal	45.000	45.000	
EU Aid	77.675	29.125	
NPL	500.000	500.000	
Donoren	5.000	125.000	
Te ontvangen rente	150	266	
Overige donoren	0	50.000	
Overige vorderingen	15.314	5.870	
Voorschotten Missies	0	11.808	
Verzekering	17.807	0	
	731.617	919.598	

Dit betreft vooruit betaalde kosten en nog te ontvangen opbrengsten 2019.

Liquide middelen	2019	2018	
ABN-AMRO Bank N.V.	110.519	284.712	
ING	282.881	97.294	
ASN	150.000	250.000	
	543.400	632.006	

RESERVES EN FONDSSEN

	2019	2018
Continuïteitsreserve		
Continuïteitsreserve: stand per 1 januari	366.692	316.111
Toevoeging/onttrekking	8.124-	50.581
Continuïteits reserve: stand per 31 december	358.568	366.692
Algemene reserve		
Algemene reserve: stand per 1 januari	436.381	520.744
Mutatie 2019 continuïteitsreserve	8.124	-50.588
Toevoeging/onttrekking reguliere activiteiten	-131.829	-33.775
Algemene reserve: stand per 31 december	312.676	436.381
Bestemmingsreserve		
Bestemmingsreserve: stand per 1 januari	466.841	0
Toevoeging/onttrekking SRG	9.939	0
Toevoeging/onttrekking OPS	33.322	0
Toevoeging/onttrekking Kiezen voor Elkaar - NPL	-378.669	466.841
Toevoeging/onttrekking Kiezen voor Elkaar - Overig	15.500	0
Bestemmingsreserve : stand per 31 december	146.933	466.841

Het resultaat van 2019 bedraagt EUR 451.737 negatief en wordt voor EUR 8.124 onttrokken aan de Continuïteitsreserve, voor EUR 123.705 onttrokken aan de Algemene Reserve en voor EUR 319.908 onttrokken aan de Bestemmingsreserve.

CONTINUÏTEITSRESERVE

De huidige continuïteitsreserve is groot genoeg om, op basis van het budget 2020, gedurende vijf maanden de vaste noodzakelijke organisatiekosten te dekken.

Onder noodzakelijke kosten wordt verstaan de kosten eigen fondsenwerving, de uitvoeringskosten eigen organisatie (excl afschrijvingen en eenmalige kosten) en 75% van de kosten voor voorlichting en bewustmaking.

BESTEMMINGSRESERVE SEXUAL AND REPRODUCTIVE HEALTH

Via een veiling werd eind 2019 EUR. 9.939 ontvangen ten behoeve van het Sexual and Reproductive Health programma. Hieronder wordt het verloop van de reserve toegelicht:

	2019	2018
Stand per 1 januari	0	0
Toevoeging	9.939	0
Onttrekking	0	0
Stand per 31 december	9.939	0

BESTEMMINGSRESERVE OPS (OPERATIE GLIMLACH)

Tijdens de Damloop by Night werd in 2019 EUR. 33.323 ontvangen van particulieren en bedrijven ten behoeve van OPS. Hieronder wordt het verloop van de reserve toegelicht:

	2019	2018
Stand per 1 januari	0	0
Toevoeging	33.323	0
Onttrekking	0	0
Stand per 31 december	33.323	0

BESTEMMINGSRESERVE KIEZEN VOOR ELKAAR - NPL

Van de NPL werd in 2018 EUR. 554.000 ontvangen ten behoeve van het mondzorg-project Kiezen voor Elkaar.

Hieronder wordt het verloop van de reserve toegelicht:

	2019	2018
Stand per 1 januari	466.841	0
Toevoeging	0	554.000
Onttrekking	-378.669	-87.159
Stand per 31 december	88.172	466.841

BESTEMMINGSRESERVE KIEZEN VOOR ELKAAR - OVERIG

Van vermogensfondsen werd in 2019 EUR 15.500 ontvangen ten behoeve van Mondzorg in 2020.

Hieronder wordt het verloop van de reserve toegelicht:

	2019	2018
Stand per 1 januari	0	0
Toevoeging	15.500	0
Onttrekking	0	0
Stand per 31 december	15.500	0

Langlopende schulden

	2019	2018
Vooruitontvangen investeringsbijdrage		
Vooruitontvangen investeringsbijdrage	51.605	89.993
Onttrekking aan de reserve	-34.071	-38.388
Vooruitontvangen investeringsbijdrage stand per 31 december	17.534	51.605

De reserve is gevormd ten behoeve van de zorgbus. Deze is volledig gefinancierd door de NPL in het kader van het kort lopende project 'Zorgbuzz'.

Kortlopende schulden en belastingen

	2019	2018
Vooruitontvangen investeringsbijdrage		
Vooruitontvangen investeringsbijdrage	38.388	38.393
Onttrekking aan de reserve	-4.317	-5
Vooruitontvangen investeringsbijdrage stand per 31 december	34.071	38.388

De reserve is gevormd ten behoeve van de zorgbus. Deze is volledig gefinancierd door de NPL in het kader van het kort lopende project 'Zorgbuzz'.

Onder de kortlopende schulden bevinden zich, evenals op 31 december 2018, géén posten met overeengekomen looptijd die langer is dan 1 jaar.

	2019	2018
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonbelasting	26.153	27.040

TOELICHTING OP DE BALANS

IN EUR

	2019	2018
PROJECT VERPLICHTINGEN EN VOORUITONTVANGEN		
Projecten onder regie van Dokters van de Wereld		
Vermogensfondsen	304.012	39.700
Overige projecten en vooruitontvangen bedragen	0	111.500
	0	0
Te besteden tbv projecten en vooruitontvangen	304.012	151.200
Crediteuren	99.194	92.690
	2019	2018
Overige schulden		
Pensioen	0	200
Reservering vakantiegeld	36.406	34.530
Reservering vakantiedagen	42.087	27.939
Te betalen kosten	27.575	7.883
Overige schulden	176	0
	106.244	70.552

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

Huurverplichtingen

Dokters van de Wereld is in oktober 2018 een huurovereenkomst aangegaan voor het kantoor aan de Nieuwe Herengracht.

Deze overeenkomst eindigt op 31 december 2021.

Op jaarbasis bedraagt de huur € 62.030 per einde 2019.

Toekenningen

Dokters van de Wereld is beneficiënt van de Nationale Postcode Loterij. In 2018 hebben wij wederom € 500.000 mogen ontvangen.

Eind 2018 heeft de NPL toegezegd het beneficiëntschap met 5 jaar te verlengen. Met Adessium Foundation werd in 2019 een

donorovereenkomst gesloten. In totaal wordt EUR 250.000 gedoneerd, de overeenkomst loopt tot en met 2021.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

IN EUR

BATEN	BEGROOT		
	2019	2019	2018
Baten van particulieren			
- Diverse donateurs	548.845	515.000	462.911
- Nalatenschappen	37.495	60.000	142.163
- Contributie lidmaatschap	1.764	1.500	1.504
Baten van particulieren	588.104	576.500	606.578
Baten van bedrijfsleven	15.350	15.000	12.134
Baten van vermogensfondsen	509.580	614.000	619.983
Baten van loterijorganisaties	500.979	501.100	1.055.043
Baten van subsidies van overheden	20.208	53.000	91.049
Baten van andere fondsenwervende organisaties	-		-
Som van geworven baten	1.634.221	1.759.600	2.384.787
Overige baten	38.538	39.393	38.659
Som van de baten	1.672.759	1.798.993	2.423.446

Alle subsidies betreffen incidentele subsidies

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

IN EUR

PROGRAMMA'S HULPVERLENING EN PLEITBEZORGING			
Specificatie en verdeling van kosten naar bestemming			
VOORLICHTING EN BEWUSTMAKING	BEGROOT		
	2019	2019	2018
Communicatiekosten algemeen	71.725	122.911	32.773
Personeel en vrijwilligers	65.349	63.180	111.139
Organisatiekosten	68.736	66.563	84.020
	205.810	252.654	227.932
BIJDRAGE PROJECTEN ONDER REGIE VAN MÉDECINS DU MONDE (MDM-FRANKRIJK)			
Noodhulp			
Bangladesh (Rohinya-vluchtelingen)	8.000	20.094	-
Yemen	4.800	-	-
	12.800	20.094	-
Toerekening organisatie kosten	-	-	-
Totaal bijdrage projecten onder regie van Médecins du Monde -Frankrijk	12.800	20.094	-
DIRECTE KOSTEN PROJECTEN ONDER REGIE VAN DOKTERS VAN DE WERELD			
Structurele hulp			
Zorgrecht	373.114	367.434	481.732
Zorgbuzz	55.405	53.393	56.981
Operatie Glimlach	162.290	193.183	247.806
Solidariteitsplan Europa	63.695	86.637	118.040
Innovatie Lab	117.884	112.658	94.988
Pleitbezorging & onderzoek	47.415	46.442	56.261
PSO	43.548	55.329	59.744
Zorgcafé	132.490	163.229	102.547
Kiezen voor Elkaar	378.669	438.218	87.159
Totaal directe kosten projecten Dokters van de Wereld	1.374.510	1.516.523	1.305.258
Totaal lasten programma's en pleitbezorging	1.593.120	1.789.271	1.533.190

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

IN EUR

	2019	BEGROOT 2019	2018
PERSONEELSKOSTEN			
Personeelskosten			
Personeelkosten doelstellingen	786.814	790.535	889.266
Personeelkosten fondsenwerving	149.489	149.729	130.803
Personeel beheer en administratie	59.108	56.330	58.243
	995.411	996.594	1.078.312
Bruto-salarissen			
Bruto-salarissen	717.035	701.334	792.464
Reservering vakantiegeld	57.170	56.107	63.275
	774.205	757.441	855.739
Sociale lasten en pensioenpremies			
Sociale lasten	144.600	161.306	149.303
Pensioenpremies personeel	76.607	77.847	73.270
	221.206	239.153	222.573
OVERIGE PERSONEELSKOSTEN			
Ziekteverzuim verzekering	15.464	16.000	22.830
Personeelsverzekeringen (WGA/Ongevallen)	5.029	6.000	5.336
Uitkering ziekteverzekering/UWV	4.549	-	11.645
Mutatie reserve vakantiedagen	14.148	-	898
Ingehuurd personeel	18.004	5.400	5.000
Reis-en verblijfskosten	31.254	33.750	36.645
Opleidingskosten	688	5.000	2.040
Kantinekosten	7.123	11.000	9.632
Kosten arbodiensten	2.697	2.000	1.240
Werving en selectie	7.447	2.000	2.615
Overige personeelskosten	5.645	5.000	4.242
	102.950	86.150	78.833
Toelichting personeelskosten:			
Gemiddeld aantal medewerkers In 2019 waren gemiddeld 16,8 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2018: 19,1)			
AFSCHRIJVINGSKOSTEN			
Afschrijving inventaris	9.396	9.402	9.403
Afschrijving computerapparatuur	15.686	16.409	15.647
Afschrijving zorgbussen	38.388	38.393	38.393
Afschrijving database	1.105	5.011	1.551
	64.575	69.215	64.994
HUISVESTINGSKOSTEN			
Huur en service kosten	48.830	49.000	45.677
Schoonmaakkosten	8.904	12.000	14.322
Overige huisvestingskosten	1.410	3.250	2.533
	59.144	64.250	62.532

KANTOOR- EN ALGEMENE KOSTEN	2019	BEGROOT 2019	2018
Kantoorartikelen	3.154	2.150	1.788
Telefoon, Fax en internet	4.606	2.000	1.599
Portokosten	1.532	1.600	1.509
Kopieerkosten	3.704	4.000	4.307
Abonnementen	431	0	576
Contributies	10.120	10.000	11.980
Administratiekosten	10.001	6.000	9.335
Automatiseringskosten	38.923	34.000	47.770
Diverse verzekeringen	4.163	0	3.678
Accountants en advieskosten	39.371	14.500	37.922
Bank en kas kosten	195	0	272
Overige algemene kosten	6.015	2.750	4.926
Bestuurskosten	2.416	2.000	2.398
Kosten vrijwilligers	4.471	3.000	2.236
	129.102	82.000	130.296
Totaal kantoorkosten			
Kantoorkosten doelstellingen	285.824	209.924	285.824
Kantoorkosten fondsenwerving	36.129	34.713	36.129
Kantoor beheer en administratie	14.702	18.585	14.702
	336.655	263.222	336.655

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

IN EUR

	2018	BEGROOT 2018	2018
WERVING LASTEN			
Kosten database	24.054	20.000	22.631
Overige kosten	165.290	150.000	130.703
Mailing acties	59.871	104.832	54.858
Bankkosten	1.850	2.500	6.545
	251.065	277.332	214.738
Personeel en vrijwilligerskosten	124.670	124.951	104.061
Organisatiekosten	72.323	59.492	64.701
	448.058	461.775	383.500
	2018	2018	2018
BEHEER & ADMINISTRATIE			
Personeel en vrijwilligerskosten	61.982	56.330	58.243
Organisatiekosten	21.336	18.585	15.447
	83.318	74.915	73.690
Totale lasten	2.124.496	2.325.961	1.990.380

SPECIFICATIE EN VERDELING KOSTEN NAAR BESTEMMING, 2019

		DOELSTELLING				WERVING BATEN	B&A	TOTALEN		
		Voorlichting bewustmaking	Voorbereiding en coördinatie	Structurele hulp	Noodhulp	Werving baten	Beheer en Administratie	Totaal 2019	Budget 2019	Totaal 2018
1	Bijdrage projecten MdM				12.800			12.800	20.094	
2	Directe project kosten	0	0	437.407	0	0	-	437.407	607.414	327.904
3	Publiciteit en communicatie	71.725	0	-	0	0	-	71.725	122.911	32.773
4	Fondsenwerving	0	0	-	0	251.065	-	251.065	277.332	214.737
5	Personeelskosten	110.457	0	754.762	0	164.557	68.902	1.098.678	1.082.743	1.172.953
6	Huisvestingskosten	6.517	0	39.705	0	8.946	3.976	59.144	64.250	61.256
7	Kantoor-en algemene kosten	14.225	0	86.669	0	19.529	8.679	129.102	82.000	116.304
8	Afschrijvingen	2.886	0	55.968	0	3.961	1.760	64.575	69.215	64.453
	Totaal kosten	205.810	0	1.374.511	12.800	448.058	83.317	2.124.496	2.325.959	1.990.380

DIRECTIE

Dokters van de Wereld heeft een eenhoofdige directie.

Per 31-12-2013 is Arianne de Jong door het bestuur aangesteld als Algemeen Directeur, na reeds een jaar als interim directeur werkzaam te zijn geweest.

Het jaarinkomen van de directeur is lager dan het maximum zoals is vastgesteld op 30 oktober 2018 op basis van de BSD-score per 1 juli 2019. De totale BSD-score is 380 (functiegroep G).

Het jaarinkomen van de individuele directieleden (in loondienst) blijft binnen het maximum van EUR 109.162 (1 FTE/12 mnd), volgens de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties. Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijstellingen, de pensioenlasten, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van EUR 194.000 per jaar. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk Toezicht Besteding Verantwoording van het jaarverslag.

OVERZICHT BEZOLDIGING DIRECTIE

Naam	Arianne de Jong	
Functie	Algemeen Directeur	
Dienstverband		
Aard	Onbepaald	
Uren (voltijds werkweek)	40	
Parttime percentage	80%	
Periode	01-01-2019 t/m 31-12-2019	
Bezolding (in EUR)		
Jaarinkomen:		
Bruto loon/ salaris	62.089	
Vakantiegeld	4.967	
Eindejaarsuitkering, 13e/ 14e mnd		
Variabel jaarinkomen		
Totaal jaarinkomen	67.056	
SV lasten (werkgeversdeel)	11.415	
Belastbare vergoedingen/ bijstellingen	0	
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	5.131	
Overige beloningen op termijn	0	
Uitkering beëindiging dienstverband	0	
Totaal overige lasten en vergoedingen	16.546	
Totaal bezoldiging 2019	83.602	
Totaal bezoldiging 2018	96.301	

BEGROTING 2020

	GEREALISEERD	BEGROOT	BEGROOT
BATEN	2019	2019	2020
Baten van particulieren	588.104	576.500	634.744
Baten van bedrijfsleven	15.350	15.000	25.000
Baten van vermogensfondsen	509.580	614.000	479.004
Baten van loterijorganisaties	500.979	501.100	501.100
Baten van subsidies van overheden	20.208	53.000	192.039
Baten van verbonden organisaties	0	0	90.000
Baten van andere fondsenwervende org.	0	0	50.000
Som van de geworven baten	1.634.221	1.759.600	1.971.887
Overige baten (incl. rente)	38.538	39.393	34.700
Totaal beschikbaar voor doelstelling	1.672.759	1.798.993	2.006.587
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Voorlichting/bewustmaking	205.810	252.654	215.301
Vorbereiding en coördinatie	-		
Structurele hulp	1.374.510	1.516.523	1.372.978
Noodhulp	12.800	20.094	5.000
	1.593.120	1.789.271	1.593.279
Werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	448.058	461.775	455.766
	448.058	461.775	455.766
Beheer en administratie			
Beheer en administratie	83.318	74.915	103.468
	83.318	74.915	103.468
TOTALE BESTEDINGEN	2.124.496	2.325.961	2.152.513
OVERSCHOT /TEKORT	-451.737	-526.968	-145.926

Amsterdam, 16 mei 2020

Anton Teunissen
VoorzitterHans van Rooijen
Penningmeester

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging Dokters van de Wereld te Amsterdam.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Dokters van de Wereld te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Dokters van de Wereld per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Dokters van de Wereld zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit het verslag van het bestuur.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 15 juni 2020

Dubois & Co. Registeraccountants

J.J.H.G. Stengs RA

